Sroda, 29 września 1937 — Nr. 225
(Pismo wychodzi w dniu datowania).

Dzień Pomorza

10 Stron
Cena 10 gr

ORAZ WYDAWNICTWA: DZIEŃ GRUDZIĄDZKI ILUSTROWANY — DZIEŃ BYDGOSKI ILUSTROWANY — GAZETA GDAŃSKA
DZIEŃ KOCIEWSKI — GŁOS NIESZAWSKI (DZIEŃ CIECHOCIŃSKI) — GAZETA MORSKA ILUSTROWANA
DZIEŃ TCZEWSKI ILUSTROWANY — DZIEŃ CHEŁMIŃSKI — GAZETA MOGILEŃSKA

REDAKCJA: Toruń, ul. Bydgoska 56, telefony 29-90, 29-01, 29-02, 29-60 (nocny). — ADMINISTRACJA: Toruń, ulica Bydgoska 56, telef. 29-70 (kierownik administracji). — FILIA ADMINISTRACJI: Toruń, ulica Szeroka 42 I. piętro, telefon 29-80 — P. K. O. 206.874.

Manifestacja półtora miliona berlińczyków na cześć Mussoliniego

„Duce" przemawiał w Berlinie po niemiecku

Berlin. **Berlin obchodził wczoraj święto państwowe, proklamowane z powodu pobytu Mussoliniego. Wczesnym rankiem Mussolini zwiedził historyczny arsenał w Berlinie. Następnie wyjechał do Poczdamu, gdzie zwiedził kościół garnizonowy i zamek Sanssouci. W godzinach południowych Mussolini zjawił się na krótko w ambasadzie włoskiej a następnie zabawił godzinę w głównej siedzibie faszystów berlińskich domu Fascio. Na powitanie Mussoliniego przybyło tam około 2500 faszystów z całych Niemiec, 3.500 dziewcząt i chłopców włoskich oraz liczna kolonia włoska. Mussolini ukazał się na balkonie domu, pozdrawiając tłumy swych rodaków. Z kolei Mussolini odwiedził premiera Goeringa w jego siedzibie myśliwskiej w Karinhall.**

Wszystkie ulice Berlina i place, prowadzące w kierunku „pola majowego" zaroiły się w godzinach popołudniowych od tłumów, spieszących na wielką manifestację wieczorną. Setki tysięcy uczestników manifestacji podążały tam zwartymi grupami lub pojedyńczo, samochodami oraz przy pomocy wszelkich środków wzmocnionej w tym dniu komunikacji miejskiej.

Na całym szlaku uformowano nieprzerwany gęsty szpaler członków Frontu Pracy, S. S., S. A., policji itd. Ogólnie na ulice Berlina wyległo wczoraj po południu przypuszczalnie około 3 miliony ludzi. Samo miejsce manifestacji wypełnione zostało szczelnie już na godzinę przed terminem. Doskonała organizacja nie zawsze mogła zapobiec nieuniknionym w takim ścisku wypadkom omdlenia, to też służba sanitarna interweniować musiała wielokrotnie.

O godz. 18,30 na miejsce manifestacji przybyli Mussolini i Hitler wraz z orszakiem towarzyszących im osób, witani owacyjnie przez zebrane tłumy. Orkiestry odegrały hymn faszystowski „Giovinezza".

Manifestację otworzył krótkim przemówieniem minister propagandy dr. Goebbels, wskazując z dumą na udział trzech milionów berlińczyków w święcie oraz wzywając do wysłuchania mów Hitlera i Mussoliniego.

Obaj mężowie stanu przemawiali z dużą energią. Mowy przerywane były długimi i ciągłymi owacjami tłumów. Duce przemawiał po niemiecku poprawnym językiem, silnie zaznaczając zgłoskę „r".

Na zakończenie chór setek tysięcy osób odśpiewał hymn włoski oraz hymny niemieckie.

Mowa Hitlera

Kanclerz Hitler w przemówieniu swoim m. in. mówił: Jesteśmy świadkami historycznego zdarzenia, które odbywa się w niebywałych dotychczas rozmiarach. Przeszło milion ludzi zebrało się tutaj na manifestację, w której uczestniczy również z gorącym uczuciem 115 milionów obywateli obu narodów, a którą śledzą setki milionów ludzi z innych krajów. Odczuwamy przede wszystkim wielką radość, wiedząc, że pośród nas znajduje się w charakterze gościa jeden z tych wielkich samotników dziejowych, którzy nie są przedmiotem historii, lecz sami tworzą historię. Powtóre czujemy, że manifestacja ta jest wyznaniem, płynącym ze wspólnych ideałów i wspólnych interesów, wyznaniem, które wypowiada w tej chwili dwóch ludzi, a słucha w tym miejscu milion, oczekuje go jednak i łączy się z nim gorącym sercem 115 milionów. To też wieczór dzisiejszy nie jest już zgromadzeniem ludowym, lecz manifestacją ludów.

Najgłówniejszym sensem tej manifestacji jest szczere życzenie zagwarantowania naszym krajom tego pokoju, który nie jest wynagrodzeniem za zrezygnowane tchórzostwo, lecz wynika ze świadomego odpowiedzialności przekonania o naszych narodowych, duchowych i fizycznych, jak również kulturalnych walorach.

W dalszym ciągu swojej mowy Hitler podkreślił, że „Włochy nigdy nie brały udziału w poniżaniu narodu niemieckiego".

Mussolini na wstępie swego przemówienia zaznaczył, że nie należy wizyty jego mierzyć tą samą miarą, co zwykłe wizyty dyplomatyczno polityczne. **„Fakt, że przyjechałem dziś do Niemiec, nie oznacza, że pojadę jutro gdzieindziej. Przyjechałem do was nie tylko w charakterze szefa rządu włoskiego, lecz przede wszystkim w charakterze szefa rewolucji narodowej, która przez to zadokumentować chce otwarty, mocny związek z waszą rewolucją".**

Szczegółowe teksty przemówień obu dyktatorów podamy w jutrzejszym numerze.

Rekordowy przelot Atlantyku

Londyn. Wczoraj o godz. 8,14 wylądował w Foynes przybyły z Botwood brytyjski wodnosamolot „Cambria", ustanawiając nowy rekord przelotu Atlantyku w 10 godz. 33 min. (PAT).

Tajna korespondencja na bibułkach do papierosów

Proces 9 członków O. U. N. we Lwowie

Lwów. Przed sądem przysięgłych we Lwowie rozpoczął się wczoraj proces przeciwko 9 członkom O. U. N. z powiatu sokalskiego. Akt oskarżenia zarzuca wszystkim udział w wywrotowej działalności O. U. N. Osk. Ołena Żarska, była archiwariuszka organizacji, kierowniczką techniki, sekretarką i zastępczynią prowidnyka powiatowego O. U. N. znaleziono u niej wiele nielegalnych wydawnictw i rewolwer. Osk. Wawruk pełnił według aktu oskarżenia funkcje prowidnyka powiatowego, a osk. Krawczuk komendanta hurtka w Oserdowie, którego celem było wychowywanie młodzieży w ideologii O. U. N. Tajną korespondencję i raporty oskarżeni przesyłali sobie na bibułkach do papierosów.

P. Premier na Zamku

Warszawa. (PAT) Pan Prezydent Rzeczypospolitej przyjął wczoraj w obecności p. Marszałka Śmigłego - Rydza p. prezesa Rady Ministrów gen. Sławoja-Składkowskiego i wicepremiera inż. E. Kwiatkowskiego, którzy informowali P. Prezydenta R. P. o bieżących pracach Rządu.

Marszałek Śmigły-Rydz obywatelem honorowym miasta Częstochowy

Częstochowa. Rada Miejska na poniedziałkowym posiedzeniu, w uroczystym nastroju, jednomyślnie nadała Naczelnemu Wodzowi Marszałkowi Śmigłemu - Rydzowi obywatelstwo honorowe miasta Częstochowy. (Pat).

Gen. Gamelin weźmie udział w manewrach armii rumuńskiej

Bukareszt. (PAT) Szef francuskiego sztabu generalnego generał Gamelin przybędzie do Rumunii w ciągu przyszłego tygodnia. Gen. Gamelin weźmie udział w manewrach armii rumuńskiej oraz w szeregu uroczystości, jakie odbędą się w tym czasie.

12 nalotów na Nankin

Japońskie samoloty bombardowe nie próżnują

Tokio. Komunikat dowództwa wojsk japońskich w Chinach:

Front Szansi: Piech ta japońska wspomagana przez artylerię i lotnictwo zajęła przejście przez mur chiński w pobliżu Jujujokou (60 km. na południe od Tatungu). Jest to ważna pozycja strategiczna, górująca nad równiną Tajcuanu. Wśród jeńców, znaleziono żołnierzy komunistycznej armii chińskiej, którzy noszą specjalne odznaki na mundurach.

Front centralny (pekiński): Wojska japońskie posuwają się na południe wzdłuż od kolei Tientsin - Pukau. Okolice Nankinu były wczoraj bombardowane przez lotników japońskich. W ciągu ostatniego miesiąca lotnictwo japońskie bombardowało Nankin dwanaście razy. Zniszczono bombami 24 budynki rządowe i wojskowe, a m. in. siedzibę rządu, sztab generalny, ministerstwa wojny i finansów, prochownię, lotnisko, elektrownię, radiostację itp.

Front szanghajski: Po nadejściu posiłków Japończycy rozpoczęli gwałtowne natarcie na północnym odcinku frontu.

Front południowy: Silne bombardowanie przez lotnictwo japońskie linii kolejowej Kanton-Hankou. Zniszczenie bombami czterech mostów kolejowych na tej linii. Komunikat japoński stwierdza, że zniszczenie tej kolei ma duże znaczenie, ponieważ transporty wojenne dla wojsk chińskich szły drogą morską do Kantonu, a stamtąd koleją na północ.

Nankin. (Pat.) 15 samolotów japońskich zrzuciło setki bomb na Wuhu, handlowy port pod Nankinem. Pociski te wznieciły dwa olbrzymie pożary, które zniszczyły już dwie wielkie grupy domów. Liczby ofiar na razie nie ustalono.

Hong-kong. (Pat.) Agencja Domei podaje, że wodno-samoloty japońskie bombardowały lotnisko Tsung-fa pod Kantonem. Wszystkie, znajdujące się tam samoloty chińskie zostały zniszczone.

Liga Narodów potępia bombardowanie miast chińskich

GENEWA. Na wczorajszym posiedzeniu Zgromadzenie Ligi Narodów po dokonaniu wyboru Belgii na miejsce pozostałe do Rady przyjęło rezolucję Komitetu 23, potępiającą bombardowanie lotnicze miast chińskich przez samoloty japońskie.

Dyplomatyczny raid powietrzny z Nankinu do Moskwy

LONDYN. Korespondent Reutera donosi z Nankinu: Ambasador sowiecki Bogomołow wyleciał wczoraj rano samolotem do Moskwy, dokąd przybędzie dnia 2 października. Cel tej podróży jest nieujawniony, przypuszczają tu jednak, że będzie ona miała poważne znaczenie. (Pat).

Przed Tygodniem Szkoły Powszechnej

6000 izb szkolnych wybudowało Tow. Pop. Bud. Publ. Szkół Powszechnych

Warszawa. — W związku z rozpoczynającym się 4-tym Tygodniem Szkoły Powszechnej w dniu 2 — 10 października w Tow. Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych odbyła się konferencja prasowa na której licznie przybyłych dziennikarzy zapoznał ze sprawą budowy publicznych szkół powszechnych wiceprezes tego towarzystwa sen. Beczkowicz.

Tow Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych powstało w r. 1933. Towarzystwo to postanowiło gromadzić fundusze ze składek członkowskich, sprzedaży nalepek, cegiełek, imprez dochodowych, ze znaczków na świadectwa szkolne itp.

Zebrane tą drogą fundusze Towarzystwo rozdziela gminom w postaci bezprocentowych pożyczek spłacanych ratami przez 20 lat. Pożyczka może dochodzić do wysokości 25 proc. kosztów budowy szkół.

W okresie od 1933 r. do chwili obecnej Towarzystwo zdołało zgromadzić z drobnych ofiar, składek i imprez około 12 milionów złotych.

Przy pomocy pożyczek, uzyskanych w Towarzystwie, gminy wybudowały i wykończyły w okresie od 1934 do 1935 r. 1062 budynki szkolne, w tym 3994 izby lekcyjne, oraz 598 mieszkań i 175 izb mieszkalnych dla nauczycieli.

Razem więc przy pomocy finansowej Towarzystwo powstało zgórą półtora tysiąca budynków szkolnych, zawierających 6 tys. izb lekcyjnych i mieszkań dla nauczycieli.

Poza tym Towarzystwo zaopatruje najbiedniejsze szkoły w konieczne pomoce naukowe, udzielając na ten cel w r. 1936 zł. 115 tys. w formie bezzwrotnych zasiłków.

Niestety wskutek braku wystarczających funduszów Towarzystwo zmuszone jest setki podań o pożyczki na budowę szkół załatwiać odmownie. Wzrastająca zaś z każdym rokiem liczba dzieci w wieku szkolnym wymaga niezwykle intensywnej akcji w dziedzinie budowy szkół powszechnych.

Według oficjalnych obliczeń, Polska corocznie winna budować 5 tys. izb szkolnych aby umożliwić coraz to większej liczbie dzieci w wieku szkolnym naukę w odpowiednich warunkach.

Zadaniem współczesnego pokolenia winna być jak najdalej posunięta ofiarność na rzecz budownictwa szkolnego.

Świadomość tego, że w o j s k o i o ś w i a t a to d w a f i l a r y, na których opiera się mocarstwowość państwa, winna dotrzeć do najszerszych warstw i spowodować ożywioną akcję za zwiększeniem tempa budowy szkół powszechnych.

Po konferencji wyświetlono film p. t.: „K u s ł o ń c u", wykonany w związku z nadchodzącym 4-ym Tygodniem Szkoły Powszechnej.

Film obrazuje groźne skutki braku szkół w Polsce i niedolę dzieci, które pozbawione nauki schodzą na manowce.

Wyrok w procesie o zajścia racławickie

Miechów. We wtorek w południe około godz. 13 Sąd Okręgowy w Kielcach na sesji wyjazdowej **w Miechowie ogłosił wyrok w sprawie zajść racławickich.**

Sąd uznał, że oskarżeni dopuścili się występku z art. 163 k. k. i na mocy tego artykułu skazał:

Jana Burego, Bronisławę Kowiorską, Józefa Króla i Jakuba Piłata na jeden rok więzienia każdego,

Henrykę Dejworek, Piotra Króla i Wincentego Króla na 8 miesięcy więzienia każdego, a 18 oskarżonych na 6 miesięcy więzienia każdego.

Pozostałych oskarżonych w liczbie 33 Sąd z braku dostatecznych dowodów winy uniewinnił.

Sąd zawiesił 9 oskarżonym wykonanie kary.

Prokurator zapowiedział apelację.

W ustnych motywach wyroku sąd podniósł, że oparł swój wyrok na podstawie częściowo wyjaśnień oskarżonych, z których część przyznała się, że znajdowała się na Kopcu, a także na zeznaniach świadków oskarżenia i świadków obrony. Na podstawie tych dowodów sąd ustalił, że dnia 18 kwietnia w Racławicach, zarówno na kopcu jak i na wzgórzu powstało zbiegowisko publiczne, które wspólnymi siłami uczestników w liczbie około 5.000 osób dopuściło się gwałtu na funkcjonariuszach policji państwowej przez rzucanie do nich kamieniami i pałkami, a także danie strzałów, aby zmusić policję państwową do zaniechania uprawnionej czynności służbowej, polegającej na niedopuszczeniu do odbycia zgromadzenia, do skupiania się, urządzania manifestacji i zebrania, zabronionych postanowieniem władz administracji ogólnej.

Przewód sądowy ustalił, że już po wezwaniach policji w trakcie rozpraszania tłumu padły pojedyncze strzały z tłumu, a jednostki znajdujące się w pierwszych szeregach tłumu poczęły obrzucać policję kamieniami i kołami, a także bić konie policyjne. Sąd wziął także pod uwagę pobudki czynów oskarżonych, które nie zawierają w sobie żadnych niskich elementów, a podyktowane zostały jedynie chęcią zebrania się dla omówienia swoich spraw zawodowych oraz inne okoliczności, które wpłynęły łagodząco na wymiar kary.

P. Wojewoda Pomorski na terenie północnych powiatów województwa

We wtorek, dnia 28 września br. Pan Wojewoda Pomorski Wł. Raczkiewicz dokonał lustracji powiatów: kartuskiego, kościerskiego, starogardzkiego i świeckiego, badając rozwój akcji osadniczej w roku 1937 oraz postępy akcji państwowej pomocy siewnej dla północnych powiatów województwa pomorskiego, dotkniętych klęską nieurodzaju.

W szczególności podczas swego objazdu zlustrował Pan Wojewoda szereg osad, interesując się przede wszystkim postępami prac w dziedzinie ich zabudowania.

W wyniku lustracji szeregu osad w wyżej wymienionych powiatach oraz w wyniku licznych bezpośrednich rozmów z osadnikami, Pan Wojewoda stwierdził prawidłowość w rozprowadzaniu zboża z państwowej pomocy siewnej dla powiatów poszkodowanych klęską nieurodzaju oraz zadawalające naogół postępy prac przy zabudowaniu osad.

W czasie lustracji towarzyszyli Panu Wojewodzie starostowie odnośnych powiatów wraz z komisarzami ziemskimi i referentami osadniczymi, względnie instruktorami rolnymi.

W powiecie kartuskim zwiedził Pan Wojewoda również ośrodek sportowy i stanicę harcerską w Borkowie Kartuskim oraz elektrownię w Rudkach.

Do Torunia powrócił Pan Wojewoda późnym wieczorem.

Stanowisko Polski wobec wojny w Hiszpanii

Genewa. — Szósta komisja obradowała wczoraj po południu nad zagadnieniem hiszpańskim. Pierwszy przemawiał Delbos, wypowiadając się za utrzymaniem polityki nieinterwencji.

Delegat Anglii Elliot oświadczył, że układ o nieinterwencji zapobiegł rozszerzeniu się konfliktu hiszpańskiego na całą Europę. Litwinow natomiast i del Ayo ostro krytykowali politykę nieinterwencji.

Następnie głos zabrał m i n i s t e r K o m a r n i c k i. Oświadczył on, iż nie należy przedłużać dyskusji nad bolesnym problemem hiszpańskim ponieważ dyskusja ta jedynie uwypukla różnice poglądów na cele Ligi. Słowa pełne umiaru i głębokiej myśli wypowiedziane przez Delbosa i Elliota oraz przedstawiciela Norwegii, są przyjęt z uznaniem przez delegację polską. Musimy rzeczywiście z wielką ostrożnością ważyć nasze posunięcia, aby łagodzić, a nie rozszerzać konflikt. Rola Ligi w konfliktach ideologicznych musi być ograniczona. Wszelka myśl krucjat musi być wykluczona, gdyż byłoby to końcem Ligi. Nie sądzimy — mówił min. Komarnicki — aby nieszczęsna Hiszpania zyskała na bankructwie polityki nieinterwencji. Przedłużyłoby to jedynie walki na jej terytorium. Jesteśmy pewni, że świadomość odpowiedzialności wobec naszych państw oraz Ligi, jako formy współpracy międzynarodowej nie pozwoli nam wejść na drogę sprzeczną z naszym ideałem — u t r z y m a n i a p o k o j u.

W wyniku dyskusji komisja postanowiła zwołać komitet, który opracuje tekst rezolucji, biorąc pod uwagę sytuację oraz wypowie opinię. W skład tego komitetu wejdą przedstawiciele Argentyny, Anglii, Hiszpanii, Francji, Meksyku, Norwegii Polski, Rosji i Jugosławii.

Pawilon polski na wystawie Wielkich Jezior odniósł pełny sukces

Warszawa (Pat). Pawilon polski, urządzony na wystawie Wielkich Jezior w Cleveland staraniem miejscowej kolonii polskiej i przy wydatnej pomocy konsulatu R. P. w Pittsburgu cieszy się wielkim powodzeniem.

Prasa miejscowa podkreśla z uznaniem fakt, że jest to jedyny pawilon, przedstawiający kulturalny i naukowy dorobek obcego państwa.

Pawilon polski zwiedziło dotychczas ponad 300.000 osób.

Po prostu

Walka z korsarstwem dziennikarskim

Dobrze się stało, że władze naszych zrzeszej dziennikarskich i wydawniczych zabrały się do oczyszczenia zatrutej atmosfery, która poczynała zniepRawiać jedną z najważniejszych funkcyj uświadomienia i wychowania obywatelskiego, jaką jest dziennikarstwo.

Podjęcie takiej akcji okazało się potrzebne w związku z szeregiem konkretnych wypadków, jakie zaszły ostatnio, a które stanowczo uchybiały godności prasy i zawodu dziennikarskiego. Polegały one na rzucaniu wzajemnych podejrzeń przez pisma pewnego typu, na szerzeniu przez organa prasowe atmosfery napaści i inwektyw, na ujawnianiu o innych wydawnictwach plotkarskich, nie sprawdzonych należycie wieści, wreszcie na posługiwaniu się w polemikach argumentami „ad personam".

Jest to bezsprzecznie nadużywanie drukowanego słowa, które nie tylko szkodzi tak potężnemu czynnikowi naszego życia społecznego, jakim jest prasa, ale wprowadza zamęt do mózgów czytelników, dezorientuje społeczeństwo.

Nie chcemy mieć w Polsce ani tego typu „dziennikarza", ani tego rodzaju „wydawnictw".

Chcemy natomiast mieć prasę, którąby rzetelnie i na głębokich podstawach etyki oparta spełniała swe zadanie: informowania i kształtowania poglądów najszerszych rzesz społeczeństwa.

Z chwilą, gdy te podstawowe zasady przestają obowiązywać, wkraczamy na niebezpieczne tory korsarstwa prasowego w miejsce uczciwej walki. Rzeczowy argument przeistacza się w osobistą inwektywę, plotka czy wręcz kłamliwa insynuacja zajmuje miejsce ścisłej informacji lub logicznej dedukcji z faktów.

A już zupełnie niedopuszczalne jest wciąganie dziennikarza czy publicysty w wir napaści i podgrywek. Bo przecież prawdziwy, poważnie swój zawód traktujący publicysta jest wykładnikiem pewnego kierunku myślenia czy działania, pewnego światopoglądu czy pewnych prądów politycznych lub społecznych, tak samo jak rzetelny dziennikarz instrumentem zbierania i układania wiadomości z wszystkich dziedzin naszego życia zbiorowego, obowiązanym do maximum obiektywności i szczerego poszukiwania prawdy.

Wierność przekonaniom, twarda postawa przy wyznawanych poglądach, rzeczowa walka o idee — nie ma nic wspólnego z debatą „ad personam", z brutalnymi formami konkurencyjnymi, posługującymi się zatrutymi strzałami plotek, kłamstw i insynuacyj.

Nasza prasa wiedzie bardzo ciężką walkę o swój byt i rozwój. W porównaniu z tym, co widzimy zagranicą, zasięg naszego czytelnictwa jest zawstydzająco skromny. Nie posiadamy pism — jak to jest na zachodzie — rozporządzających milionowymi nakładami. Nie ma u nas jeszcze tego stanu, jaki widzimy np. w Niemczech, że każde miasto i miasteczko ma swój nowocześnie zorganizowany organ prasowy. W 4-milionowej Danii wychodzi dziennie więcej egzemplarzy dzienników, niż w 34-milionowej Polsce.

Do tego zatem rozwoju, jaki gdzieindziej osiągnęły wydawnictwa prasowe, jest nam jeszcze daleko...

Chlubić się natomiast możemy wysokim poziomem etycznym, jaki na ogół naszą prasę cechuje. Nie u nas zakorzenił się ten typ, który Amerykanie określają pogardliwym mianem „yellow pres" — żółtej prasy — nie u nas przyjął się rodzaj pism szantażowych, określany przez Niemców jako „Schundblatt".

Nasze wydawnictwa i nasz ogół dziennikarski stoją poza wszelkim podejrzeniem i spełniają z całą rzetelnością i poczuciem odpowiedzialności swe trudne zadania.

Tego kapitału moralnego nie wolno jednak zaprzepaścić brudną walką osobistą.

Belgia w Radzie Ligi Narodów

G e n e w a. Belgia została wybrana na członka Rady Ligi Narodów 47 głosami na 52 głosujących. (PAT).

Już jutro

sensacyjny reportaż

pióra Zdzisława Karr-Jaworskiego.

O. R. P. „Iskra" znowu w Gdyni

Wczoraj wieczorem przybył do Gdyni i stanął w porcie wojennym żaglowiec szkolny marynarki wojennej O. R. P. „Iskra", po odbyciu 5-miesięcznej podróży szkolnej z 21 podchorążymi marynarki na pokładzie.

Krwawe walki o Saragossę

Paryż. Wysłannik Havasa donosi z Saragossy, że ofensywa wojsk rządowych na froncie aragońskim nie traci na sile, ale główne punkty natarcia zmieniają się stale. Najgwałtowniejsze ataki rozwijały dotychczas oddziały rządowe na Saragossę. W poniedziałek i wczoraj rano główny nacisk skierowany był na odcinek Jaca i Huesca, gdzie walki przybrały charakter bardzo ostry. (PAT).

Śmierć w bieda-szybie

Sosnowiec. W jednym z t. zw. bieda-szybów koło Czeladzi zginął wśród tragicznych okoliczności robotnik Stanisław Samerski, który opuścił się na lince do szybu i na głębokości 10 metrów wydobywał węgiel. W pewnym momencie nastąpiło oberwanie się zwałów ziemi, które go przysypały. Wszczęto natychmiast akcję ratunkową i w chwili, kiedy dotarto do zasypanego górnika i poczęto go wydobywać z podziemi, nastąpiło powtórne oberwanie się ziemi, tak, że Samerski spadł na dno szybu głębokości 20 metrów, ponosząc śmierć na miejscu. (PAT).

O polepszenie bytu mas pracujących

Obywatel polski, interesujący się przejawami życia społeczno-politycznego, a takim powinien być każdy z nas, — nie może się dziś obejść bez wielce pouczającej książeczki, która się zwie „Mały Rocznik Statystyczny".

Lektura ta jest wielce pouczająca i stanowi niejako „vade mecum" każdego kulturalnego, inteligentnego człowieka w Polsce.

O czym się z tej książki dowiadujemy? Dowiadujemy się z niej o postępie w Polsce w ciągu 19 lat jej niepodległości, o rozwoju np. szkolnictwa lub linii kolejowych, których wybudowano w Polsce w tym czasie 2.043,9 km, o zwiększeniu liczby boisk sportowych różnego typu o 3.783 itd. itd. Ale w wydawnictwie tym znajdujemy również i inne dane, świadczące o brakach i niedomaganiach naszych w zestawieniu z cyframi zagranicznymi, widzimy jak bardzo w niektórych dziedzinach jesteśmy wyprzedzeni. Lektura Małego Rocznika jest dlatego właśnie tak pożyteczną, że pobudza czujność społeczną, że za pomocą maleńkich, niepozornych zdawałoby się tabliczek przedstawia obraz jaskrawy, zmuszający do zastanowienia się i wyciągnięcia konsekwencyj praktycznych.

Z zestawienia stanu dochodów ogółu pracowników w Polsce wynika, że 80 do 90% ich zarabia poniżej 1500 zł. rocznie. Bardziej szczegółowe tablice mówią jeszcze więcej. Oto na 1.270.000 robotników, objętych (oprócz rolnych) ubezpieczeniem emerytalnym w 1934 r., odsetek zarabiających poniżej 6 zł. tygodniowo, a więc poniżej około 24 zł. miesięcznie i 288 zł. rocznie, wynosił 11,0, co stanowi w liczbach bezwzględnych 13.970 osób. Jeżeli weźmiemy pod uwagę, ile z tych osób ma rodziny na utrzymaniu, to od razu będzie dla nas jasnym, w jakim stopniu mogą oni być konsumentami wyrobów przemysłowych i artykułów spożywczych. Zarobek przeciętny tych 1.270 tysięcy ubezpieczonych wynosi tygodniowo 16,8 zł., a więc miesięcznie około 87,2 zł., rocznie około 1046,4 zł.

Cyfry powyższe ilustrują stan zarobków całej niemal warstwy robotniczej (bez rolnictwa), a więc i pracowników w rzemiośle, chałupnictwie, gdzie poziom płac jest niesłychanie niski. Nie dużo lepiej jednak układają się i stosunki w wielkim i średnim przemyśle. W 1936 r. odsetek robotników zarabiających poniżej 10 zł. tygodniowo wynosił 10,9, a przeciętny zarobek za 1 godzinę spadł z 1.01 zł. w 1929 roku do 0,72, co we wskaźnikach w stosunku do roku 1928, przyjętego za 100, wynosi dla 1929 roku — 109, a dla 1936 roku — 77.

Nie dziwi nas już wobec tego zestawienie typowego budżetu rodziny robotniczej, której wydatki na żywność wynoszą 63,8%, na odzież, obuwie, bieliznę tylko 10,9%, nie mówiąc już o wydatkach na kulturę i oświatę, stanowiących zaledwie 3,6%.

Jest rzeczą powszechnie znaną, że im mniejszy jest ogólny zarobek, tym większy odsetek jego musi z konieczności być zużytkowany na wyżywienie, tu bowiem pewne minimum potrzeb musi być zaspokojone, znacznie bardziej natomiast elastyczne i dające się ograniczać są wydatki na ubranie, nie mówiąc już o rozrywkach kulturalnych. To też zagranicą w tych państwach, gdzie robotnik zarabia lepiej, może on, po zaspokojeniu niezbędnych potrzeb na wyżywienie, znacznie większą część swych dochodów przeznaczyć na zakup wyrobów przemysłowych i jest bez porównania lepszym konsumentem. Ale zły stan zarobków odbija się również ujemnie na samym systemie odżywiania się i czyni nawet i w tej dziedzinie z robotnika złego konsumenta nie tylko co do ilości, ale co do rodzaju zakupywanych towarów.

Tak więc z zestawień międzynarodowych wynika, że przeciętny robotnik w Polsce zjada rocznie 219,29 kg chleba i produktów mącznych (w tym samego chleba 179,03 kg), mięsa i ryb 51,22 kg, tłuszczu zaledwie 3,29 kg, mleka i jego produktów oraz jaj — 94,84 kg, cukru — 20,78 kg, gdy tymczasem np. w Norwegii robotnik spożywa rocznie tylko 144,27 kg chleba i produktów mącznych, ale za to 87,38 kg mięsa i ryb, 24,63 kg tłuszczów, 225 kg mleka, jego produktów i jaj.

Porównań takich na niekorzyść stosunków polskich możnaby przytoczyć wiele. Wynika stąd jasno, że masy pracujące w Polsce są nie tylko źle ubrane, nie tylko źle mieszkają, ale i bardzo źle się odżywiają. Stąd też płynie wniosek, że poziom zarobków mas pracujących nie jest dopasowany do cen artykułów pierwszej potrzeby i że istniejące w tej dziedzinie dysproporcje należy wyrównać, w przeciwnym bowiem razie wszelkie wysiłki w celu uporządkowania i ustabilizowania naszego życia gospodarczego nie dadzą nam pozytywnych rezultatów.

Masy pracujące stanowią najpotężniejszy odłam konsumentów wewnętrznych, należy też stworzyć im takie warunki bytu, by istotnie mogli nabywać i w ten sposób przyczyniać się do rozbudowy gospodarczej.

Litwa bazą operacyjną komunizmu

Znamienna książka pisarza litewskiego ujawnia, bez żadnych obsłonek niebezpieczeństwo grożące Litwie

Litwie poważnie zagraża niebezpieczeństwo komunistyczne, a to wskutek tego, że Litwa z Rosją sowiecką utrzymuje przyjazne stosunki w celach zaszachowania Polski. Za tę przyjaźń Z. S. R. R. każe sobie płacić drogo, nie pieniędzmi oczywiście, ale swobodą agitacji wywrotowej na terenie państewka litewskiego.

Ukazała się ostatnio na półkach księgarskich Kowna książka J. Dauliusa p. t. „Komunizm na Litwie".

Zdaniem autora państwa bałtyckie odgrywają — z racji swojego położenia — wielką rolę w planach Kominternu. Terenem niesłychanie cennym dla realizacji tych planów jest przede wszystkim Litwa, która przez bezpośrednie sąsiadowanie z Prusami Wschodn. nadaje się wprost idealnie, jako punkt wypadowy do roboty propagandowo-wywrotowej. O tym, że Sowiety od samego początku swego istnienia doceniały znaczenie Litwy jako bazy operacyjnej, świadczy fakt, iż szereg razy partia komunistyczna pozostająca pod bezpośrednimi dyrektywami Moskwy usiłowała zawładnąć władzą na Litwie. Już w 1919 roku skomunizowane „litewsko-rosyjskie dywizje" dążyły do zdobycia Kowna i stworzenia litewskiej republiki rad robotniczo-włościańskich. Niepowodzenia komunistów na innych frontach nie pozwoliły na zwycięstwo. Nie zrażeni jednak, prowadząc w dalszym ciągu robotę wywrotową, komuniści w 1926 r. zamierzali przeprowadzić zamach stanu i wziąć władzę w swoje ręce. Zostali jednak uprzedzeni przez „tautininków" którzy o kilka dni wcześniej zdecydowali się zorganizować zamach stanu i uniemożliwić w ten sposób stworzenie państwa komunistycznego.

Robota partii komunistycznej w Litwie cieszy się wielkim poparciem Kominternu, który nie szczędzi pieniędzy ani pomocy. Świadczy o tym m. in. fakt, iż akcją wywrotową, niezależnie od ideowych komunistów, kierują rozmaici specjaliści — tajni agenci, którzy otrzymują pobory w wysokości 400—500 litów (tyleż w złotych) miesięcznie.

Zakres i rozmiary akcji komunistycznej na Litwie są bardzo szerokie albowiem obok organizacyj nielegalnych, jak litewska partia komunistyczna, związek komunistycznej młodzieży litewskiej „Czerwona Pomoc" — istnieją również organizacje legalne o charakterze intelektualno-kulturalnym, jak np. Związek badania kultury sowieckiej, założony i kierowany przez wybitnych uczonych z uniwersytetu kowieńskiego. Zdaniem autora na specjalną baczność i uwagę zasługuje robota propagandowa w kołach intelektualnych i wogóle wśród inteligencji. Tutaj bowiem walka jest o wiele trudniejsza, gdyż właściwa robota propagandowa jest zamaskowana względami naukowymi czy kulturalnymi. Tak jest np. w wypadku pisma „Literatoroj", które choć pozostaje pod kierownictwem profesorów wydziału humanistycznego uniwersytetu w Kownie, to jednak jest nieoficjalną trybuną propagandową haseł komunistycznych. Niebezpieczeństwo kryje się również w wystawach, odczytach, prelekcjach czy wieczorach artystycznych poświęconych rozmaitym gałęziom życia Z. S. S. R., które są organizowane przez Związek badania kultury sowieckiej. Prasa sowiecka cieszy się olbrzymią popularnością, w każdej kawiarni lub kiosku gazetowym na stacji kolejowej, na poczesnym miejscu są „Izwiestija" i „Prawda".

Książka J. Dauliusa, której ukazanie się zostało — rzecz niesłychanie charakterystyczna — zignorowane przez prasę litewską z urzędówką „Liutuvos Aidas" na czele, ujawnia bez żadnych obsłonek wielkie niebezpieczeństwo, jakie grozi Litwie.

Czy delegacja Związku Polaków w Niemczech będzie przyjęta przez Kanclerza?

Rzesza niemiecka ma niecodzienną okazję do wykazania swego życzliwego ustosunkowania się do spraw mniejszości polskiej w Niemczech

Ludność polska, zamieszkała w Niemczech z faktem wysłania do kanclerza Hitlera prośby o audiencję, celem bezpośredniego przedstawienia mu sytuacji mniejszości polskiej w Rzeszy, — łączy nadzieję, że zmiana na lepsze w stosunkach polsko-niemieckich musi nastąpić, choćby z uwagi na podkreślanie przez Kanclerza przychylnego jego stosunku do spraw ludności polskiej w Niemczech.

W związku z powyższym nie od rzeczy będzie się zapoznać z tym, co na temat powyższy pisze organ Związku Polaków w Niemczech — „Polak w Niemczech" — w numerze z września br. Wywody te podajemy niżej w dłuższym skrócie:

„Rewolucja nacjonalistyczna, którą obserwujemy od lat 4, wprowadziła daleko idące zmiany w naszym życiu obywatelskim. — Nie powodowałoby to dla nas wielu trosk, bo obowiązki obywatelskie zawsze chętnie i uczciwie spełniamy, gdyby nie fakt, że zmiany zachodzące w państwie niemieckim, coraz częściej zahaczały o nasze życie narodowe.

Nowe ustawy i rozporządzenia, których bardzo wielka ilość wyszła w ciągu lat ostatnich, przyjęły za swoją podstawę dobro narodu niemieckiego. Ustawy te nas obowiązujące, automatycznie zmuszają i Polaków obywateli niemieckich do służenia narodowi niemieckiemu.

Znamy dobrze te wszystkie ustawy. Np. ustawa o „Arbeitsdieńście" nakazuje młodzieży naszej poddanie się wychowaniu nacjonalistycznemu, tj. wychowaniu niemieckiemu. Sam kanclerz Hitler mówił:

„Ma on — Arbeitsdienst — ująć w pracy wszystkich Niemców i stworzyć z nich jedną wspólnotę."

A wiemy przecież, że wynarodowienie jest przede wszystkim wynikiem obcego wychowania. — Ustawa o zagrodach dziedzicznych („Reichserbhofgesetz") czyni z naszych gospodarzy „źródło krwi narodu niemieckiego. „Ustawa prasowa" nakazuje naszym redaktorom pisanie wedle potrzeb nacji niemieckiej.

Wymieńmy jeszcze „Arbeitsfront" i „Hitlerjugend", dodajmy odsunięcie nas od rad gminnych i zakaz wystawiania własnej listy przy wyborach a stwierdzić będziemy musieli, że nowe prawa postawiły nasze życie narodowe w sytuacji bardzo trudnej.

Jesteśmy obywatelami państwa niemieckiego i wobec tego stoimy na stanowisku, że sprawa nasza jest sprawą wewnętrzną państwa niemieckiego i może być sprawiedliwie załatwioną przez władze Rzeszy. Przeświadczenie to nakazuje nam zastrzec przed wszelkim wciąganiem nas do polityki. — Nie uważamy się za objekt polityczny, lecz za równych obywateli, którzy, wykonując obowiązki, pragną mieć również należne sobie prawa.

W ciężkim położeniu obecnym Polacy w Niemczech z zadowoleniem przyjęli wiadomość, że Rada Naczelna Związku Polaków zwróciła się wprost do najwyższej władzy w państwie, a mianowicie do Kanclerza Rzeszy, Hitlera, z memoriałem, oświetlającym najważniejsze zagadnienia państwowo-narodowościowe ludności polskiej w Rzeszy. Wyniku tego kroku oczekiwać będziemy ze spokojem."

Od siebie dodać musimy, że w powyższym wypadku Rzesza ma niecodzienną okazję do wykazania tego swego życzliwego ustosunkowania się do spraw ludności polskiej w Niemczech, o którym tak głośno ostatnio na łamach prasy niemieckiej i w wystąpieniach czołowych osobistości niemieckich! (ZAP).

Już jutro
sensacyjny reportaż

pióra **Zdzisława Karr - Jaworskiego.**

Wielkie bolączki gospodarcze świata

w oświetleniu „speców“ Ligi Narodów

Delegat Polski za szeroką współpracą międzynarodową

Dyskusje gospodarcze Ligi Narodów, aczkolwiek nie mają bezpośredniego wpływu na rozwój sytuacji ekonomicznej w różnych państwach, to jednak ustalone tam pojęcia i poglądy mogą przyczynić się do usunięcia trudności finansowych, gospodarczych i społecznych poszczególnych krajów.

Obecnie toczy się ciekawa międzynarodowa wymiana zdań w t. zw. drugiej komisji Zgromadzenia Ligi Narodów właśnie na aktualne tematy gospodarcze.

W tej dyskusji zabrał głos również delegat Polski minister Rose, który w dłuższym przemówieniu rozwinął poglądy rządu polskiego na zagadnienie **międzynarodowej wymiany towarowej, na sprawę surowcową i problem emigracji.**

Mówca polski zwrócił uwagę na niemożliwość wprowadzenia w obecnych warunkach zasady liberalizmu w obrotach towarowych między krajami; w tej chwili bowiem liberalizm leży w interesie tylko państw zasobnych w przemysł, natomiast kraje „na dorobku“ muszą hołdować zasadzie samowystarczalności i zamykać swoje granice. Ten stan rzeczy jest oczywiście niezdrowy. Dlatego też kończył delegat Polski — trzeba wypracować **system mechanizmu międzynarodowego,** który by mógł w sposób programowy przyczynić się do stworzenia obrotów międzynarodowych w dziedzinie **handlowej, kapitałowej i emigracji rąk roboczych,** które samorzutnie nastąpić nie mogą. Jeżeli się stworzy dla wszystkich państw możność faktycznego wejścia na drogę, która prowadzi do rozwiązywania własnych bolączek za pomocą **środków międzynarodowych,** to wówczas zmniejszy się pęd do samowystarczalności. W przeciwnym razie samowystarczalność pozostanie jedynym realnym rozwiązaniem, stojącym do dyspozycji wielu państw.

Zasady polskiej polityki handlowej

ustali ogólnopolski kongres kupiectwa chrześcijańskiego

Specjalna komisja, wyłoniona przez naczelną radę zrzeszeń kupiectwa polskiego przystąpiła już do prac przygotowawczych nad zorganizowaniem pierwszego w stolicy ogólnopolskiego kongresu kupiectwa chrześcijańskiego, który ma się odbyć — jak już donosiliśmy — w dniach 13 do 15 listopada roku bież.

Kongres ten w założeniu swym, poza manifestacją solidarności zawodowej i sprawności organizacyjnej polskiego stanu kupieckiego, poświęcony będzie ustaleniu zasad polskiej polityki handlowej. Poza oficjalnym plenarnym otwarciem kongresu, przy udziale przedstawicieli władz rządowych i samorządowych, obrady projektowane są w dwóch zasadniczych komisjach, które rozdzielone będą na dalsze podkomisje.

23 miliony osób oszczędza w Anglii

10 miliardów rachunków oszczędnośc. w angielskiej PKO. — Drobne oszczędności całego narodu - to podstawa angielskiego dobrobytu

Pisma angielskie donoszą ostatnio o uroczystości 21-lecia istnienia Narodowego Komitetu Oszczędnościowego, który jest propagatorem **narodowego ruchu oszczędnościowego.** Z okazji tej król angielski Jerzy VI wyraził zgodę na objęcie patronatu nad wielkobrytyjskim ruchem oszczędnościowym.

Sprawozdanie Narodowego Komitetu Oszczędnościowego wykazuje, że oszczędności drobnych ciułaczy, zgromadzone w pocztowych kasach oszczędności i w innych kasach oszczędności wynosiły na koniec roku sprawozdawczego 1936/37 — 1.4 miliarda funtów (około 36 miliardów złotych), a łącznie z oszczędnościami w innej formie — przeszło 3 miliardy funtów, czyli blisko 78 miliardów zł. Podkreślić należy, że przyrost wkładów oszczędnościowych odbywał się również w czasie kryzysu, a w ostatnich latach był co roku większy, osiągając w 1936 r. potężną kwotę 100 milionów funtów (około 2,6 miliarda zł. Wzrost oszczędności szedł w parze ze zwiększeniem się liczby oszczędzających; w samej tylko angielskiej P. K. O. znajduje się około **10 miliardów rachunków oszczędnościowych,** a ogólna liczba oszczędzających we wszystkich instytucjach oszczędnościowych obliczona jest na **23 miliony osób**, czyli prawie połowa ludności Wielkiej Brytanii bierze udział w gromadzeniu kapitałów.

Opinia społeczna zgodnie stwierdza, że te wielkie oszczędności drobnych ciułaczy, stanowiące potężny rezerwuar pieniężny dla finansowania odpowiednich inwestycyj, przyczyniły się w dużym stopniu do stabilizacji ekonomicznej i ożywienie gospodarczego Wielkiej Brytanii, oraz są fundamentem angielskiego dobrobytu.

Zamiast tłuszczów i mięsa — twaróg, jarzyny i marmelada

Stosunki żywnościowe w Niemczech podobne do wojennych

W organie, wydawanym przez szefa młodzieży niemieckiej Baldura von Schirach p. t. „Wille und Macht“ (Wola i Moc) ukazał się artykuł, uzasadniający nakaz, że Niemcy muszą ograniczyć się do maksimum w spożywaniu tłuszczów i mięsa, zastępując te produkty jarzynami, owocami, twarogiem, chudym mlekiem oraz marmeladą.

W dalszym ciągu swych wywodów autor artykułu twierdzi, że wymaga tego przede wszystkiem dbałość o zdrowie narodu niemieckiego oraz walka z nadmiernym spożywaniem mięsa i tłuszczów, podyktowana koniecznością prowadzenia polityki samowystarczalności.

Znaczny spadek protestów wekslowych

W sierpniu rb. nastąpił w Polsce znaczniejszy spadek protestów wekslowych, co tłumaczy się w dużej mierze zmniejszeniem się obrotów w miesiącach letnich. Ogółem zaprotestowano na terenie całej Polski według obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego 134.700 sztuk weksli na sumę 16 mil. złotych wobec 153.600 sztuk wartości 18,5 mil. zł. w lipcu rb. W sierpniu ub. roku ilość protestów była jeszcze niższa, w miesiącu tym bowiem zaprotestowano 123.900 sztuk weksli na sumę 16 mil. złotych.

Uzgadnianie projektów ustaw z wojewodami

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wydało ostatnio okólnik, którym zmieniony został częściowo regulamin ministerstwa. W myśl powyższego okólnika, projekty aktów ustawodawczych oraz rozporządzeń, a także projekty ważniejszych okólników ministerstwa spraw wewnętrznych, mających charakter zasadniczy, będą przesyłane wojewodom dla wyrażenia opinii, jeżeli wykonanie tych norm ma w przyszłości należeć do obowiązków władz administracji ogólnej i samorządu terytorialnego, lub w inny sposób dotyka istotnych kompetencji tych władz albo ich organizacji.

Więcej małych mieszkań w nowych domach

Według tymczasowych obliczeń Banku Gospodarstwa Krajowego, z przyznanych w ciągu 8 pierwszych miesięcy roku bieżącego kredytów, buduje się 2733 domów, liczących razem 10.066 mieszkań o 29.294 izbach.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że wśród budowanych w roku bieżącym mieszkań, przeważają mieszkania małe: przeszło dwie trzecie budowanych przy pomocy kredytów Banku Gospodarstwa Krajowego izb przypada na kategorie mieszkań 2 i 3 izbowych łącznie zaś na mieszkania od 1 do 4-izbowych przypada powyżej 90 procent ogólnej ilości izb. Mieszkania 5-izbowe, a więc składające się z czterech pokojów i kuchni, stanowią 7,1 proc., większe zaś zaledwie 2,2 proc. ogólnej ilości izb.

Nowe kontyngenty na wywóz bekonów do Anglii

Przy uzyskaniu nowego kontyngentu na wywóz bekonów do Anglii w czasie od 9 do 30 września rb. Polska utrzymała się na trzecim miejscu, uzyskawszy zezwolenie na wyeksportowanie do tego kraju 24.053 ctn. bekonów. Pierwsze miejsce w eksporcie bekonów do Anglii zajęła nadal Dania, która wywiezie w tym miesiącu przeszło 192 tys. centnarów, następnie Holandia przeszło 28 tys. centnarów.

Holandia także zbroi się

Rząd holenderski opracował projekt rozporządzenia, na podstawie którego roczny kontyngent rekruta zwiększony ma być z 19,500 do 32.000 osób. Projekt przewiduje również przedłużenie ćwiczeń wojskowych z 5 do 11 miesięcy oraz znaczne ograniczenie możliwości zwolnienia z obowiązku służby wojennej, które stosowane było dotąd w Holandii b. szeroko. Obecny projekt przewiduje zwolnienie z wojska tylko ze względów zdrowotnych.

Wydatki państwa, związane z powiększeniem siły zbrojnej, zwiększone zostaną o 18 milionów guldenów.

O tani cukier dla konserw owocowych

Polski przemysł konserw owocowych wystąpił w swoim czasie z koncepcją obniżenia ceny cukru, zużywanego dla celów przetwórstwa owocowego. Uzyskanie specjalnych, ulgowych cen na cukier jest dla tej gałęzi przemysłu zasadniczym warunkiem konkurencyjności naszych konserw owocowych (kompotów, jamów, marmelad itp.) z wyrobami importowanymi z zagranicy. Z drugiej strony ewentualny taki pomyślny zwrot w tej dziedzinie przemysłu odbiłby się korzystnie na zarobkach naszego sadownictwa, które uzyskiwałoby większe zamówienia, co szczególnie nie dopuszczałoby do sprzedawania owoców w latach obfitych zbiorów, jak np. w ciągu ubiegłego lata — po niesłychanie niskich cenach. Jednocześnie, jak wiadomo, niektórych owoców nie można przechowywać przez dłuższy czas w obawie przed zepsuciem, możność więc zapewnienia sadownictwu znacznego zbytu tych gatunków dla przerobu przemysłowego odgrywałaby doniosłą rolę.

Jak się dowiadujemy, sprawa ewentualnej obniżki ceny cukru dla przetwórstwa owocowego jest obecnie rozpatrywana przez kompetentne czynniki.

Mąka w Sowietach po 2 i pół zł za kilo

Chleba brak po wsiach i miastach

Mimo znacznego w ostatnich dniach napływu tegorocznego zboża, ceny na sowieckim rynku artykułów spożywczych trzymają się w dalszym ciągu na bardzo wysokim poziomie. Pud mąki pszennej kosztuje zawsze jeszcze 20 rubli. W handlu detalicznym 1 kg. mąki pszennej kosztuje 2,50 zł., podczas gdy w Polsce płacimy za 1 kg. 55 do 60 groszy. W wielu miastach sowieckich zaznaczył się w ostatnich dniach dotkliwy brak chleba. Jak podaje jeden z dzienników moskiewskich, przed punktami sprzedaży chleba tworzyły się długie kolejki, w których ludzie po kilka godzin, nie rzadko nawet od wczesnego rana do południa, czekali na chleb.

Już jutro

sensacyjny reportaż

pióra **Zdzisława Karr-Jaworskiego.**

Pawilon polski na wystawie paryskiej

w świetle oceny zagranicznej

Paryż. (PAT) Dziennik francuski „Paris Soir“ zamieszcza obszerny artykuł o dziale polskim na wystawie paryskiej pióra członka Akademii Francuskiej Louis Gilleta. Artykuł zatytułowany jest „Polska sławi swą sztuką ludową, twór bohaterstwa, wiary i miłości ziemi“.

„Na tej wystawie — pisze autor — zbudowanej ku chwale współczesności, jakże piękny wydaje się kształt heraldyczny pawilonu polskiego i to wszystko, co mówi on o chwale przeszłości. On jeden przypomina, że ma za sobą historię. Hall pawilonu to jakby

panteon wielkich postaci polskich

Zwiedzający przechodzi przez tę świątynię, nie mogąc nie zatrzymać się przed tymi pomnikami, które zmuszają nas do skupienia i krótkiej medytacji. Zwiedzający odczytuje na ścianie zdanie Piłsudskiego, mocne jak śpiż i twarde jak obowiązek.

Nawprost tkanina malująca ostatni epizod epopei polskiej — zwycięstwo pod Wiedniem.

* * *

Londyńskie czasopismo „The Architect and Building News“ w numerze wrześniowym poświęca sporo miejsca pawilonowi polskiemu. Artykuł podkreślając w pierwszym rzędzie

oryginalność architektury pawilonu polskiego

opisuje rozplanowanie jego na szereg małych budowli o oryginalnym i samorodnym typie z zachowaniem drzew i pisze: „Wynik równie oryginalny w wykonaniu, jak jest logiczny w koncepcji wywołuje zdziwienie, dlaczego więcej architektów, odpowiedzialnych za budowę pawilonów narodowych, a którzy napotykali na te same trudności, nie wpadli na podobny pomysł.

....Dział ten jest lekcją poglądową dla naszego własnego Komitetu Wystawowego, któremu, mimo, iż dysponował znacznie większym terenem, nie udało się nawet wykresowo wskazać na istnienie ciężkiego przemysłu, który przecież jest podstawą Wielkiej Brytanii.

Reasumując powyższe, należy stwierdzić, iż to co dała Polska Wystawie Paryskiej w roku 1937, jest niewątpliwym sukcesem“.

W krzywym zwierciadle

Dwutorowość pracy na wsi

Zorganizowani rolnicy skarżą się na częste wypadki zbędnej dwutorowości w pracy na wsi, polegającej na tym, że tę samą inicjatywę, nieraz na terenie jednej i tej samej gminy, podejmuje zarówno organizacja dobrowolna, jak i samorząd terytorialny.

Powoduje to niepotrzebne a bynajmniej nie pożyteczne zamieszanie wśród włościan. Wypadki tego rodzaju zdarzają się szczególnie często od kilku miesięcy. Ostatnio np. w pewnej wsi woj. wileńskiego Kółko Rolnicze urządziło dla chłopów, swoich członków i niecziłonków, kurs pszczelarski. W kilka dni później podobny kurs zorganizował zarząd gminy. W rezultacie kurs zarządu nie udał się, bo większość chłopów skorzystała z kursu Kółka Rolniczego, ale wydatki trzeba było ponieść.

Według opinii zorganizowanego rolnictwa, musi tu nastąpić jakiś podział pracy, musi dojść do jakiegoś porozumienia i uzgodnienia między zainteresowanymi czynnikami. Tam, gdzie działa sprawnie organizacja dobrowolna, tam już ani samorząd terytorialny, ani nawet gospodarczy — nie powinny się wtrącać do dziedziny prac społeczno - zawodowych. Natomiast wdzięczny teren pracy może leżeć dla nich w tych wsiach, gdzie organizacyj dobrowolnych jeszcze nie ma.

Pomorze - przodujące województwo w kulturze rolnej

Dział ten poświęcony jest gospodarstwom wiejskim, zarówno większej jak i mniejszej własności, które swoim dorobkiem i organizacją pomnażają kulturę rolną.

LINÓWIEC - Teofil Mueller

Wybitnie wzorowy, wszechstronny typ gospodarstwa — z wyróżnieniem wysokiej produkcji roślinnej i hodowli specjalnych traw

TEOFIL MUELLER
działacz niepodległościowy i dużej miary społecznik, wybitny organizator i dzielny agronom.

Wędrując po Pomorzu, w tak różnorodnym a szybko zmieniającym się krajobrazie — począwszy od równin ubogich w drzewostan, poprzez wzniesienia, kotliny i drogi pnące się w górę — z których nie rzadko widać stare mury przeróżnych zamczysk — w pierścieniu hojnie rozrastających się gajów — lasów — i łąk — srebrzyście przeciętych licznymi wodami — raz w leniwych rzeczułkach, a za chwilę w wartkich strumykach, w sąsiedztwie spokojnych jezior — mamy możliwość obserwowania całości terenu i ludzi z tą ziemią związanych — zakorzenionych przez ciągłą uprawę pól — w tym obramowaniu największą przestrzeń zajmujących.

Rodzajność ich różnoraka — i przez naturę — i przez ludzką pracę, która tej ziemi przewodzi. Nie wszędzie jednak jest szczęśliwość dużego zbioru — zależne to bowiem od wielu czynników. Ale w każdej gromadzie, jest to samo umiłowanie zajęć, a ludzie twardzi, pełni wytrwałości — a skąpi w słowach. Gdy podejmujemy rozmowy — pośród drogi — mało słyszymy słów — chociaż rok obecny był naprawdę ciężki, a zbiór częstokroć nie pokrywający własnego zapotrzebowania. Tym większe tylko oddanie w czynnościach posiewnych — mówi, jak bardzo rolnicy liczą na dobre warunki dla swoich ozimin. Oby im zima tylko dopisała — a później — da Bóg — maj przysporzył deszczu i słońca.

Z takimi wrażeniami wjechaliśmy napowrót do powiatu chełmińskiego, w którym największe występuje bogactwo gleby — i dzielne na niej gospodarstwa.

Zatrzymujemy się w domenie państwowej Linówiec, gdzie pracuje p. Teofil Mueller.

Gospodarowanie swoje p. T. Mueller rozpoczął tutaj pod koniec 1921 roku, po uprzednim (od chwili odrodzenia państwowości) zajmowaniu stanowiska dyrektora 20 majątków państwowych na terenie kilku powiatów województwa poznańskiego. W tamtej też części Polski przypadł p. Teofilowi Muellerowi współudział w pracy publiczno - społecznej i niepodległościowej — do których sposobił się już od młodości przez żywą akcję w okresie nauk średnich, a następnie podczas studiów w akademii rolniczej w Berlinie. Cicha ta praca — jak przystało na twardego rolnika - Polaka — przejawiała się dalej — od r. 1918-go w organizowanych zjazdach, naradach, nawoływaniu do zbliżającej się chwili, a później w powstawaniu straży ludowej, której został batalionowym 7 okręgu. Praca niepodległościowa zaznaczyła się najwymowniej przy oswobodzeniu Inowrocławia i jego powiatu. Reprezentacja tej ziemi chlubnie to poświadcza — wymieniając „czynny, wybitny i wzorowy“ udział w ruchu, który wiódł do Wolności.

Na terenie powiatu chełmińskiego, w warunkach już normalnych, p. T. Mueller występuje od samego zaczątku pracy na Linówcu — jako dużej miary społecznik, biorący w przejawach tego życia gorący udział. Jako dobry i światły obywatel piastuje dwukrotnie godność członka wydziału powiatowego i rady powiatowej, członka zarządu i wiceprezesa powiatowego Towarzystwa Rolniczego — przez kilkanaście lat jest wójtem gminy, dwukrotnie prezesem dzierżawców domen państwowych i w ciągu 14 lat prezesem powiatowym związku ziemian. Jest również od sześciu lat delegatem w Zakładzie Ubezpieczeń od wypadków w rolnictwie — i jego przewodniczącym komisji rewizyjnej. Jako wybitny fachowiec jest w ciągu długich lat rzeczoznawcą sądowym, a obecnie członkiem rady wojewódzkiej Pomorskiego Towarzystwa Rolniczego. Związany przez ciągły sentyment — z okolicznym pułkiem kawalerii — jest jego sztandaru ojcem chrzestnym. — W życiu organizacyjnym — rolniczym zawsze żywo reagujący na dostrzeżone usterki, (czego dowodem są głosy prasy z r. 1933 wymieniające inicjatywę p. T. Muellera za całkowitym wyeliminowaniem z obrad dwujęzyczności, która jeszcze wówczas na terenie niektórych związków była tolerowana) — osiąga zamierzone cele. Pośród okolicy swoją pracą na roli dobrze oddziaływa przykładowo, a dowodem tego promieniowania jest wzorowe urządzenie gospodarstwa — z czego Linówiec jest powszechnie znany.

Dwór w Linówcu.

Na Linówcu jest obecnie 180 hektarów. Reszta — do 342 ha przeszła na parcelację, która po części zmieniła typ gospodarstwa. Praca od r. 1921-go rozpoczęła się kapitalnym remontem budynków i drenów. Łącznie z tymi robotami zaprowadzono dobre inwentarze a całość przygotowano do intensywnej wytwórczości, którą utrzymano do obecnej chwili. Typ wszechstronnie użytkowy, z wykorzystaniem wszystkich będących w dyspozycji możliwości. Przedtem Linówiec słynął również z charakteru gospodarstwa nasiennego, z hodowlą zbóż, dobrze w terenie się rozprzestrzeniających. (W r. 1928 sprzedano 800 ctn. ziarna siewnego-oryginalnego). Z tego działu zostały i są prowadzone obecnie — pod kontrolą Pomorskiej Izby Rolniczej — specjalne hodowle traw, w pierwszym rzędzie „Krupówka“ i „Kostrzewa czerwona“ i nasiennictwo buraczane — eckendorfy i mamuty. Linówiec zawsze bacząc na równowagę w opłacalności — zaprowadził w nowych dla siebie warunkach plantację tytoniu, budując dla tego celu — suszarnie.

Majątek prowadzony pod fachową i sprężystą ręką, jest w swoim nastawieniu nadzwyczajnie dobrze zorganizowany, a praca w nim odbywa się według gruntownie przemyślanego planu, dającego nieprzeciętne wyniki. Podstawowe czynności około uprawy roli i nawożenia, mają w tej pracy szczególną troskę. Temu zawdzięczając pola Linówca są w bezwzględnym wyróżnieniem swojej struktury. W produkcji zwrócona jest przede wszystkim uwaga na zboża. Ziarno siewne idzie do roli częściowo w oryginale, a częściowo w pierwszym odsiewie najprzedniejszych odmian. Na pierwszym miejscu pszenica — „Słoneczna ze Svaloef“ „Książę Saski“ i „Graniatka Zach.“ — jęczmień „Isaria Ackermana“ — żyto „Zeelandzkie“, owies „Żółty Lochowa“, ziemniaki „Ackerzegen“, „ Parnassia“. W produkcji roślinnej dużą pozycję zajmuje dominujący burak cukrowy. Znane, dawne gospodarstwo nasienne i obecnie stosunkowo dużo sprzedaje okolicy ziarna do siewu.

Obok wybitnej produkcji roślinnej dział hodowlany jest również dobrze postawiony — i tak: hodowla konia szlachetnego półkrwi, zapisana do Zw. Hodowców, obora zapisana do Związku Hodowców Bydła — stadniki importowane z Fryzji — krów 35 plus jałowizna. Cechuje ją dobre pogłowie umaszczenie — wysoki procent tłuszczu przy dużej wydajności (proc. 3,5 — 3.500 litrów rocznie przeciętnie). Owczarnia zapisana do Związku w typie merynosowym, z produkcją wyróżniającej się wełny (złoty medal na Targach w Poznaniu). Matek przeszło 300. Tryki importowane z Francji. Na owczarnię w Linówcu wywiera wpływ znana w Polsce zarodowa owczarnia p. Waligóry z Papowa — przez zakupione i tam tryki. Ze względu na uszczuplony teren owczarnia prowadzona jest obecnie w Gajewie. Trzoda chlewna — wielkiej białej angielskiej. Wybitnie wartościowe nizinne bydło, po importowanych do Linówca czołowych buhajach, jak również doskonała owczarnia czystej rasy — znanych z opłacalności — merynosów, może być w dziale produkcji zwierzęcej bezwzględnie polecona do dalszego rozprowadzania materiału hodowlanego. Dla hodowli Linówiec zapewnił sobie wszystkie warunki, mimo posiadania ciężkiej gleby. Uzupełnienia idą przez koniczynę, lucernisko, kiszonki. Budynki dla inwentarzy, jak i pozostałe, w doskonałym stanie, pilnie konserwowane, wewnątrz wzorowa czystość, porządek, tablice informacyjne i ścisły regulamin. Inwentarz martwy w pełnym komplecie, z nowoczesnymi narzędziami, traktor i 6 fornalek koni pogrubionych.

Dworek w Linówcu — przemawia wewnętrzną serdecznością, dużo w nim różnych polskich pamiątek, dyplomów i medali za przejawy produkcji rolniczej, — i cicho ukryte dowody uznania za ofiarną i z poświęceniem oddaną pracę w ruchu niepodległościowym i powstańczo - wielkopolskim. Ta karta w życiu p. Teofila Muellera najmilej stoi w pamięci — a dalszym jej ciągiem — nowe już zdania o służbie dzisiejszej — pośród wielu organizacyj.

Z Linówca, jako przodującego gospodarstwa — można wyprowadzić wiele wartościowych wniosków, a te niechybnie okolica odeń już dawno przejmuje, widząc realne wyniki pełnej oddania — umiejętnej pracy na roli. W tym względzie zarówno gospodarstwo jak i wiedza agronomiczna p. Teofila Muellera działają bardzo dodatnio na sąsiadujące z domeną wsie — i jej ludność. A dobrze jest, gdy ziemia państwowa pozostaje pod tak światłym fachowo kierownictwem człowieka, który równocześnie godnie spełnia przy znojnym trudzie — powinność społeczną.

Jan Płażewski.

Owce rasy merynosowej z Linówca.

Linówiec [illegible] jest z dobrej obory. — Oto jej przedstawicielki na tle zabudowań

REPORTAŻ Z BISKUPINA

Na ziemi naszych pradziadów

Biskupin, we wrześniu

Chlubą współczesnej Polski jest Biskupin.

Cały świat naukowy z niesłabnącym zainteresowaniem śledzi postęp prac wykopaliskowych, które mówią nam nie tylko o dziejach naszych prasłowiańskich przodków z przed 2500 lat, ale co również ważne, a może ważniejsze, stwierdzają, że na Zachodzie Polski była nasza kolebka, że tu wrośliśmy korzeniami od prawieków. Wykopaliska te są wymowniejsze nad wszelkie traktaty, pergaminy, nad wszelkie argumenty i cyfry.

Świat naukowy interesuje się Biskupinem z innego punktu widzenia.

Najstarsza ta osada bagienna na ziemiach słowiańskich i wogóle na ziemiach globu jest cennym przyczynkiem do badań naukowych.

Nic też dziwnego, że do Biskupina zjeżdżają ludzie uczeni z całego świata, a zainteresowanie nim wzrasta z dniem każdym tak dalece, że przed kilku tygodniami przy była tu ekspedycja naukowa z Ameryki, która, po zwiedzeniu wykopalisk, zwróciła się do rządu naszego z typowo amerykańską propozycją nabycia kilku domów tej osady dla Muzeum Stanów Zjednoczonych.

Nie dość na tym, przyjeżdżają tu nawet pojedyńczy amerykańscy milionerzy, którzy wyrażają chęć nabycia poszczególnych okazów. Rzecz zrozumiała, że oferty te narazie nie są uwzględniane. Są one jednak znamienne. Biskupin rozsławia imię Polski po całym świecie.

I nic też dziwnego, że wycieczka sprawozdawców dziennikarskich w czasie manewrów znalazła chwilkę czasu, ażeby spenetrować Biskupin możliwie dokładnie. Odwiedził tę miejscowość również Marszałek Polski Śmigły-Rydz, o czym pisalimśy w jednym z poprzednich reportaży.

Dzień w dzień Biskupin gości wielu przyjezdnych tak z Polski, jak i z zagranicy, a księga pamiątkowa pęcznieje podpisami największych dostojników państwowych, najwybitniejszych mężów nauki, świata literackiego i dziennikarskiego itd.

Biskupin to rewelacja i sensacja w najszlachetniejszym stylu.

Stolica Pałuk, Żnin — dumny jest z Biskupina, gdyż z tego czerpie pewne korzyści, a napewno jeszcze większe będzie czerpał w przyszłości. Bo chcąc się dostać do Biskupina, nie podobna ominąć stolicy Pałuk, od której Biskupin oddalony jest zaledwie o kilka kilometrów.

Żnin jest również wiekowym grodem. Bractwo kurkowe obchodziło tu nie dawno 500-cie. Mieszczaństwo polskie ma tu swoją tradycję. Są tu bowiem rodziny mieszczańskie jak: Derechowie, Smorowscy, którzy mogą się poszczycić 300-letnim rodowodem mieszczańskim.

Żydów mało, zaledwie 5 rodzin.

Ale mówmy o Biskupinie.

* * *

Biskupin położony jest w okolicy jeziorzystej, na północnym skrawku ziemi Wielkopolskiej.

Wykopaliska, dokonywane przez Instytut prehistoryczny Uniwersytetu Poznańskiego w ciągu ostatnich trzech lat, mają na celu zrekonstruowanie przedhistorycznej osady bagiennej na jeziorze biskupińskim z przed 700 lat przed narodzeniem Chrystusa.

Oprowadza wycieczke dziennikarską prof. Rajewski, zastępca prof. uniwersytetu poznańskiego Kostrzewskiego.

— 2500 lat temu, — opowiada uprzejmy rozmówca — Wielkopolska, Śląsk, ziemia Chełmińska (a więc i Toruń), cała Polska centralna, jak i Niemcy zamieszkałe były przez ludność rolniczą, praszczurów słowian.

— A co na to nauka niemiecka? — pytamy.

— Niemcy, oczywiście odrzucają ten pewnik naukowy, w to miejsce wysuwając najprzeróżniejsze hipotezy, byleby nie uznać, że tu mieszkali prasłowianie.

— Za tymi fortyfikacjami, zbudowanymi na jeziorze Biskupińskim, mieszkała ludność dość zwartą masą.

Ta osada bagienna składała się z około 1000 domów, zbudowanych na jeziorze. Domy te były z sobą połączone, wspólnymi ścianami. Ulice były gęsto wyłożone belkami dębowymi. Wzdłuż ulic ciągnął się rząd domów, których wejścia były skierowane ku południowi. Okien oczywiście nasi praszczurowie nie znali. Domek każdy zasadniczo był złożony z dwóch izb i zawierał izbę główną, sień i małą izbę. Na prawo od wejścia, w izbie głównej, znajdowało się ognisko, ustawione z kamieni.

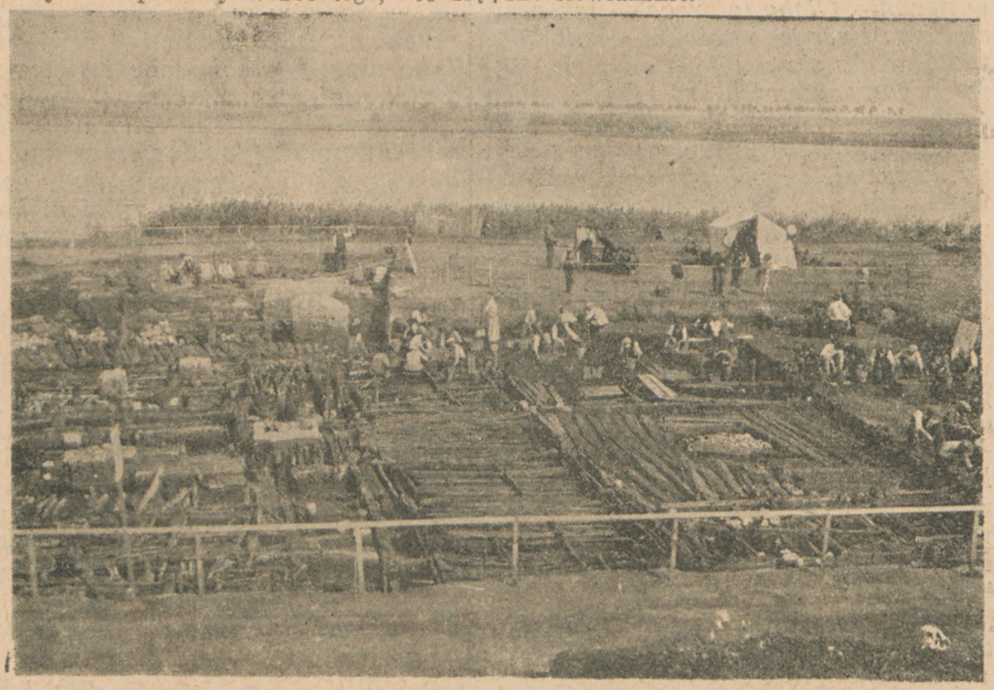
Pomimo daleko idących zabezpieczeń, wskutek zmiany klimatu, woda jeziora stale się podnosiła, tak że ostatecznie mieszkańcy tej osady, musieli ją wreszcie porzucić i w końcu woda przed tysiącami lat osadę zalała i skryła w sobie tajemnicę bytu prasłowian, którą dziś nauka nam odsłania.

— — — — — — — — — — — — — — —

Wszelki opis osady bagiennej w Biskupinie jest nieporadny wobec tego, co się widzi. Rzecz zrozumiała, że Biskupinem nie każdy się zainteresuje w tym stopniu, co człowiek nauki, ale każdego jakotako ukształconego człowieka zaciekawią pradzieje życia naszych praszczurów.

Wszystko tu jest niby martwym, a wymownym przecież świadectwem tego, żeśmy prawymi dziedzicami ziemi naszej, żeśmy nie zdobyli jej gwałtem, krwią i żelazem, lecz od Boga nam była przeznaczona, mimo takie czy inne sofistyczne wykręty nauki obcej.

Co więcej i ziemie, które dziś zajmują Niemcy, że ta sama stolica Berlin, z której są oni dumni, to jedno wielkie cmentarzysko słowiańskie.

Fragment ulicy poprzecznej osady bagiennej w Biskupinie.

Po co szperać po archiwach, na co dokumenty, gdy przecież do dnia dzisiejszego jedna z dzielnic Berlina nosi nazwę „Nowawes". A sama nazwa Berlin skąd się wzięła? Źródłosłów tej nazwy napewno nie jest germański.

Wykopaliska biskupińskie mają dla nas wymowę faktu, którego niczym nie da się obalić.

L. Sob.

Były kierownik szkoły w Grudziądzu Wieczyński oskarżony o bluźnierstwo

Wczoraj rozpoczęła się przed sądem okręgowym w Grudziądzu rozprawa przeciwko b. kierownikowi szkoły, a obecnie nauczycielowi szkoły w Wołominie pod Warszawą, p. Wieczyńskiemu o publiczne bluźnierstwo. Rozprawie przewodniczy wiceprezes sądu dr. Jodłowski przy udziale sędziów dr. Jurkiewicza i Piłata. Oskarża prok. Chudziński. Oskarżonego broni adw. Pawłowski z Warszawy. Na rozprawę powołano ponad 30 świadków. Proces trwa.

Sowa w roli stróża...

W nocy na dzień 28 bm. skład z owocami p. Heleny Leciejewskiej w Mogilnie był widownią komicznej sceny.

Do składu tego włamał się nieznany opryszek i korzystając z samotności nocnej, począł skrupulatnie zapełniać worek smakowitymi jabłkami i gruszkami.

W pewnej chwili zatrzepotała w powietrzu sowa, która uwiła sobie pod stropem składu gniazdo.

Włamywacz, przerażony niespodziewaną wizytą ptaka nocnego, **zbiegł**, pozostawiając na miejscu nie tylko przygotowany już łup ale i swe narzędzia złodziejskie.

Społem i raźno naprzód maszeruje wieś powiatu toruńskiego

Ze święta rolniczego w Chełmży

Tłumny zjazd włościan — Poświęcenie wielkiej spółdzielni rolniczej — Wesoły i pouczający „Dzień konia" — Dożynki

„Bezrobotnemu miasteczku" — Chełmży pod Toruniem — sprzyjało w tym roku szczęście goszczenia kilku zjazdów. Serię ich zamknął ub. niedzieli tłumny zjazd rolników z powiatu toruńskiego na swe doroczne święto rolnicze. W imponującej liczbie ponad 1000 osób znaleźli się tam zarówno działacze z Kółek Rolniczych jak i gospodarze ze wszystkich wsi i osad powiatu, w czym wybiły się na pierwsze miejsce grupy młodzieży z przysposobienia rolniczego, zwłaszcza barwnymi strojami ludowymi ze Złotorii i Kaszczorka nad Wisłą. Uliczki, wiodące do przystrojonego śródmieścia zapełniły powózki ze zdrożonymi końmi, świadcząc o przebytej dalekiej drodze. Nie brakło i pojazdów nowoczesnych — automobili, którymi posługują się ruchliwe władze z Izby Rolniczej czy TRP, patronujące tego rodzaju uroczystościom.

Wśród gości znalazł się jako pierwszy gospodarz powiatu p. starosta Bruniewski, witany serdecznymi słowy przez wiceburmistrza p. Leśniewicza oraz wyrazami niekłamanej radości i szacunku ze strony rolników; nie brakło i wojskowych, oficerów i podoficerów, których bezpośredni i przyjacielski stosunek do włościan wywoływał silne zadowolenie.

Śmiało rzec można, że mjr. Skoczylas i towarzyszący mu koledzy byli „w modzie". Młodzież z przysposobienia rolniczego z uznaniem przyglądała się popołudniowym popisom jeździeckim podoficerów na stadionie z okazji „Dnia Konia."

— Jo tam tak postawie gospodarstwo, że będę mioł kunie nie tylko do orki. Tyż bandę jiżdżał jak one — mówił do sąsiada 16-letni młodzieniec, przyszły spadkobierca ojcowego gospodarstwa.

— Głupi, czy wyżywisz? — przygadał mu starszy.

— Wyżywia! A jak bandzie wojnam, to pójdę wraz z kuniam. Jo tyż moga być oficer!

Reszta młodych podzielała zdanie swego rówieśnika, tak charakterystyczne dla uczuć i poglądów młodego pokolenia, tkwiącego swym urodzeniem przy glebie a myślą sięgającego po laury.

* * *

„Święto" zaczęło się od nabożeństwa w pokatedralnym kościele, odprawionym przez ks. wikarego Chodzińskiego. Stamtąd pokrzepieni na duchu rolnicy rozwinęli przy dźwiękach orkiestry artylerzystów długi pochód do którego przyłączyły się również organizacje miejskie z okazji Tygodnia LOPP. Na przedzie kroczyli pp. starosta Bruniewski, prezesi i działacze organizacyj rolniczych z powiatu, wiceburmistrz z działaczami i radnymi Chełmży, wraz z nimi wojskowi, młodzież w strojach ludowych, wszystko to dając silny wyraz spoistości społeczeństwa polskiego.

Główną częścią było poświęcenie i oficjalne otwarcie przez starostę powiatu oddziału Toruńskiej Spółdzielni Roln. w wydzierżawionym od miasta okazałym gmachu dawnego śpichlerza przy dworcu kolejowym. Aktowi otwarcia towarzyszyły przemówienia ks. wik. Chodzińskiego, prezesa Kochowicza, wiceburmistrza i starosty, któremu dwoje dziewcząt wręczyło bukiet kwiecia. Mówcy podkreślali znaczenie co dopiero otwartej placówki dla znacznej części połaci powiatu toruńskiego. Spółdzielnia, prowadząca handel w zakresie skupu i dostawy ziemiopłodów oraz artykułów rolnictwu niezbędnych, będzie potężnym szańcem w obronie i rozwoju polskiego życia gospodarczego na tym odcinku, tym więcej, że z całego Pomorza zrozumienie spółdzielczości zaznacza się najwięcej w powiecie toruńskim. Kierownictwo spółdzielni w Chełmży powierzono rzutkiemu i doświadczonemu 18-letnią praktyką na tym polu p. Julianowi Figasowi, który tak spółdzielnię zaopatrzył w towary, że jest już czynna niczym stara placówka.

Stosunkowo bogaty do tegorocznych urodzajów (ściśle nieurodzajów) pokaz dorobku przysposobienia rolniczego młodzieży i starszych dowiódł że praca na roli postępuje naprzód w oparciu o naukę, w czym niespożyte zasługi oddaje zakład doświadczalny Pom Izby Rolniczej w Kończewicach, kierowany przez p. dyr. Diffenbacha. Wśród eksponatów zwracały uwagę „wyrodki natury": 50-funtowe dynie, 25-funtowe buraki cukrowe, nie mniej jak racjonalnie hodowane kury Leghorny, owce pomorskie, gęsi Pekingi itp. — Owoc pracy zwykłych gospodarzy, zrzeszonych w Kółkach Rolniczych. Pokaz, urządzony w śpichrzu spółdzielni i na jej dziedzińcu oglądały tłumy, żywo wypytując o sposoby ulepszeń.

Zjazd rolniczy nie był — co musimy podnieść — zjazdem dla rozrywki lecz pielgrzymką po nowe doświadczenia na polu pracy. Świadczyły o tym rozmowy włościan w wolnych chwilach i ich żywe zainteresowanie wszystkim, co oglądali.

Święto uzupełniły bezpretensjonalny obiad w rzeźni miejskiej (grochówka na bekonach p. Jaugscha), „Dzień Konia" z pokazami jeździeckimi i — rzeczą b. pouczającą — bo popisami z umiejętności powożenia zaprzęgami przez wieśniaków. Na boisku stadionu przejechało kikanaście wozów różnej wielkości, które musiały szybko i zręcznie ominąć szereg przeszkód. Tu palmę pierwszeństwa zdobył p. Motyka z Gostkowa. Na zakończenie odbyły się dożynki podczas których wręczono p. staroście Bruniewskiemu artystycznie wykonane z różnych zbóż w dużym rozmiarze godło państwowe i tradycyjny spory bochen chleba pszennego.

Wśród licznych gości zauważyliśmy dyrektorów: z PIR — inż. Buczka, z PTR inż. Zycha, inż. Serczyka, prezesa rady spółdzielni p. Mysłakowskiego, prezesa TRP Kochowicza, dyr. Tor. Spółdzielni Roln. Masłowskiego i w. in.

Organizacja święta spoczywała w ręku instr. powiat. Izby p. Łęgowskiego przy współpracy kierownika spółdzielni i miejscowego Kółka Rolniczego.

Rolnicy rozjeżdżali się późnym wieczorem po skocznych pląsach dożynkowych, pełni zadowolenia z minionego dnia. Żegnali ich również zadowoleni Chełmżynianie, bo święto nie minęło dla nich bez korzyści. ...Albowiem wszystko, od myszy do cesarza żyje z gospodarza.

(xx)

NA SREBRNYM EKRANIE

Polak współtwórcą potęgi brytyjskiej

Na marginesie filmu „Królowa Wiktoria"

W związku z wyświetlaniem w gronach dziennikarzy filmu „Królowa Wiktoria" otrzymaliśmy od znanego dziennikarza i publicysty p. Jerzego Guranowskiego ciekawy artykuł o jednej z wybitnych postaci polskich z początków XIX w., a mianowicie o Pawle Edmundzie hr. Strzeleckim.

W wielkiej galerii działaczów, mężów stanu, podróżników i odkrywców, którzy w epoce wiktoriańskiej tak wspaniale zilustrowanej w filmie „Królowa Wiktoria" ugruntowali świetny rozwój Imperium Brytyjskiego i pomnożyli jego bogactwo — jedno z centralnych miejsc zajmuje rodak nasz Paweł Edmund hr. Strzelecki urodzony w Kiekrzu (Woj. Poznańskie) w roku 1796.

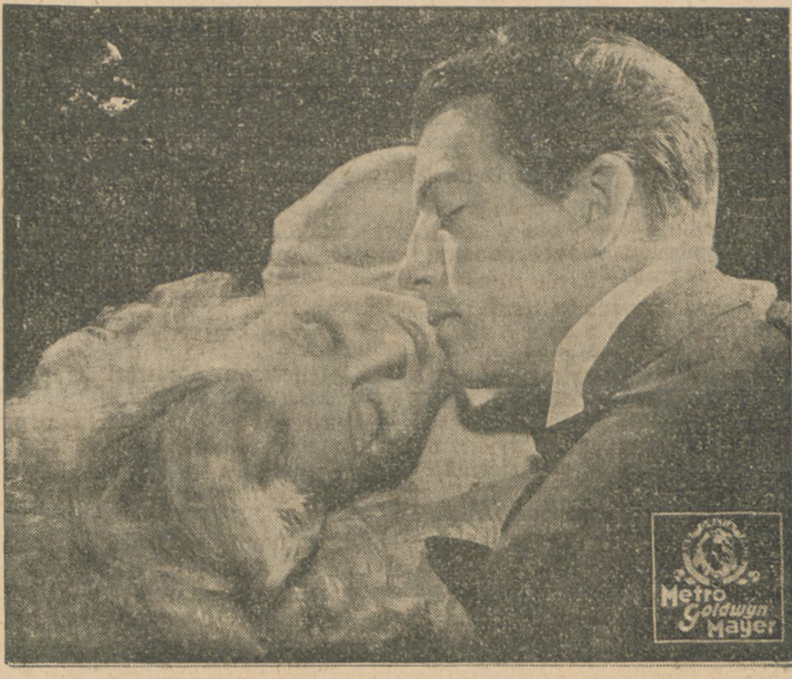
Hr. Strzelecki, który chlubnie ukończył studia w Krakowie, Heidelbergu i Oxfordzie, znakomity inżynier, podróżnik i odkrywca, autor dzieł naukowych w języku angielskim, dzieł stanowiących żelazny fundament dla badań odkrywczych, uważany jest przez cały świat za jednego z wybitnych uczonych z XIX stulecia. Z Polski uszedł jako emigrant polityczny i osiadł w Anglii, gdzie w krótkim czasie zdobył świetną pozycję naukową i towarzyską. Odbył dalekie podróże do krajów egzotycznych, gdzie przeprowadził badania naukowe, których wyniki opublikował w Londynie w latach 1846—1849. W owym czasie został mianowany przez rząd angielski brytyjskim komisarzem ratunkowym w czasie wielkiej klęski głodowej w Irlandii. Rozwinął tam wielką akcję samarytańską, ratując naród irlandzki od wielkiej klęski, co przysporzyło mu wielkiego rozgłosu w całym świecie i zjednało niewygasłą wdzięczność Irlandczyków.

Na dworze angielskim hr. Strzelecki zostaje zaszczytnie wyróżniony przez królową Wiktorię, należy do jej najbliższego otoczenia, umie zainteresować władczynię tragedią narodu polskiego i pod jej protektoratem organizuje wielką wyprawę naukową do mało jeszcze wówczas znanej Australii, która wówczas była tylko kolonią karną Wielkiej Brytanii. Dla Pawła Strzeleckiego, wielkiego patrioty i człowieka o rzutkiej myśli i stalowej woli, przedstawiała Australia wysoce interesujący teren dla kolonizacji przez Polaków emigrantów. Wyprawa hr. Strzeleckiego dała wspaniałe rezultaty. Po ciężkich walkach z dzikimi zwierzętami i nie mniej dzikimi tubylcami puszcz australijskich, hr. Strzelecki przeprowadza epokowej doniosłości badania naukowe i z garstką rodaków zakłada szereg osiedlisk, dociera do Nowej Południowej Walii, odkrywa pasmo gór, z których najwyższą czci imieniem góry Kościuszki i wreszcie odkrywa fantastycznie bogate złoża złota, które wzbogacają skarb Wielkiej Brytanii. Hr. Strzelecki, obdarzony tytułem para, odznaczony najwyższym orderem Św. Michała, dokonał życia w Londynie w roku 1873. Jego barwny, pełen przygód i wielkich czynów żywot godzien jest utrwalenia na filmie. Fatalny splot okoliczności, a podobno nawet — co z wielkim zastrzeżeniem podajemy — fałszerstwo testamentu spowodowało zagarnięcie spadku po hr. Strzeleckim przez obcych ludzi, co do dziś dnia jest przedmiotem procesu.

Przy tej sposobności zaznaczamy, że w roku 1940 przypada stulecie odkrycia góry Kościuszki i że zgodnie z uchwałą parlamentów angielskiego i australijskiego odbędą się wielkie międzynarodowe uroczystości dla uczczenia zasług hr. Strzeleckiego w Autrąlii, gdzie na szczycie góry Kościuszki wmurowana będzie tablica pamiątkowa, dalej w Anglii i Irlandii, która zamierza wznieść hr. Strzeleckiemu pomnik w Dublinie. Niewątpliwie i Polska w odpowiedni sposób uczci pamięć wielkiego rodaka, pioniera polskich poczynań kolonialnych którego nazwisko złotymi zgłoskami zapisała historia obu krajów.

Ciekawą jest rzeczą, czy w tak monumentalnym filmie, jak film „Królowa Wiktoria", filmie, który ponoć tak idealnie oddaje dzieje Epoki Wiktoriańskiej, zobaczymy postać hr. Strzeleckiego.

Jerzy Guranowski.

Zdjęcie z ostatniego i bodaj najpiękniejszego filmu Jean Harlow: „Mężczyzna na własność". Obok słynnej gwiazdy występuje piękny Robert Taylor.

Od Redakcji

Z dniem dzisiejszym rozpoczynamy nasz coroczny sezon filmowy. Stronica „NA SREBRNYM EKRANIE" ukazywać się będzie w każdy wtorek.

Wszyscy miłośnicy kina znajdą na łamach naszych wydawnictw swój ulubiony kącik, informujący o wielkich zdarzeniach X-tej muzy jak i o ploteczkach zza kulis życia gwiazd Hollywoodu czy innych wytwórni europejskich.

A zatem — do zobaczenia w następny wtorek.

Redakcja.

Wielki polski film historyczny „Ku wolności"

„Ku wolności" to cudowna ballada, rycerski rapsod listopadowego powstania, opiewająca przede wszystkim główny motyw wielkich czynów ludzkich — zrozumienie

swego prawdziwego obowiązku. Bohater rzuca na jedną szalę rozumu ukochaną kobietę, swe stanowisko, dotychczasowe życie, zapowiadającą się świetnie karierę a na drugą, — sprawę Ojczyzny.

A więc starcie stare, choć zawsze, a dzisiaj jeszcze aktualne — starcie dobrze wszystkim znane. Wszakże w ubiegłym wieku przy pożegnaniu miłosnym śpiewano:

„Bywaj dziewcze zdrowe, Ojczyzna mnie woła"... a dalej

„Niepodległość Polski — to twoja rywalka".

I rywalizacja ta kończy się wspaniałym zwycięstwem naszego wiecznego ukochania — Ojczyzny...

W tysiącletnim życiu naszego narodu mamy całą skarbnicę naprawdę pięknych i wzniosłych momentów, które cierpliwie czekają, by je godnie uchwycić na taśmę filmową. Doceniła to jedna z największych wytwórni europejskich i przy współudziale 5-go pułku ułanów w Ostrołęce (co już świadczyć powinno o znaczeniu i wartości filmu) nakręciła wielki polski film historyczny p. t.: „Ku wolności".

Tym wydarzeniem zainteresowała się żywo Warszawska Kinematograficzna Spółka Akcyjna i wyzyskała wszystkie możliwości, aby ten piękny film ukazał się w wersji polskiej. Starania te zostały uwieńczone pomyślnym rezultatem i film „Ku wolności" wejdzie w najbliższych dniach na stołeczne i prowincjonalne ekrany.

Należy żywić nadzieję, że ten naprawdę wartościowy obraz nie ominie żadnego miasta i chwytać będzie za serca nie tylko publiczność ale i zatwardziałych recenzen-

Królowa platynowych blondynek i mały gentleman — Jean Harlow i Frieddie Bartholomew.

John Barrymore obok Ireny Dunne

Mark Sandrich, reżyser filmu „Joy of Loving" (Radość kochania), w którym w roli głównej występuje Irena Dunne, zaangażował Johna Barrymore na jej partnera. Muzykę do tego filmu pisze Jerome Kern, a Dorota Fields — słowa.

Emil Jannings w potężnym filmie „Władca"

Ponieważ Jannings znowu przypomniał się kinomanom w filmie „Władca", byłoby pożądanym aby powtórzono jeszcze raz film p. t.: „Niepotrzebny człowiek", oczywiście w unowocześnionej szacie.

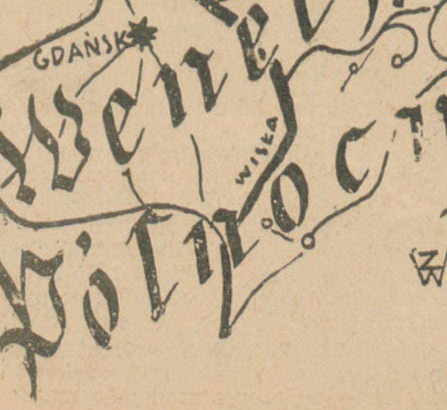
Wdowa po Bolesławskim debiutuje w filmie

Znana i bardzo popularna w Ameryce pianistka Norman Drury, wycofała się kilka lat temu z sal koncertowych, gdy została żoną Ryszarda Bolesławskiego. Po jego śmierci, gdy okazało się, że Bolesławski nie zostawił żadnego majątku, wdowa po nim musiała wrócić z powrotem do swego zawodu. Na zaproszenie reżysera La Cavy wystąpi ona w filmie „Stage Door" jako rosyjska pianistka obok Katarzyny Hepburn i Ginger Rogers.

1000 kilometrów na wrotkach

W najnowszym filmie Freda Astaire'a i Ginger Rogers p. t. „Shall we Dance" świetna para taneczna demonstruje taniec na wrotkach. By doprowadzić umiejętność jeżdżenia na wrotkach do takiej perfekcji, aby móc potem skonstruować efektowny taniec, musieli Ginger Rogers i Fred Astaire spędzić na wrotkach wiele godzin, nim mogli stanąć przed obiektywem. Według obliczeń przejeżdżali oni dziennie 200 km, nie zdejmując wrotek z nóg nawet podczas pauz. Ponieważ ćwiczyli około tygodnia, przejechali prawie 1000 kilometrów na wrotkach. Taniec demonstrowany przez nich jest jednym z najoryginalniejszych i najciekawszych, jaki kiedykolwiek zademonstrowali.

Już jutro
sensacyjny reportaż

pióra Zd[illegible]sława Karr-Jaworskiego.

Na toruńskim bruku

Kto chce nabyć dla siebie, dla żony i dzieci maskę przeciwgazową, może ją zakupić w „Ośrodku propagandowym L. O. P.", który mieści się w Domu Społecznym w Toruniu.

— **Pokąsany przez psa.** Białas Walenty, zam. w Rubinkowie pow. Toruń zgłosił, że dnia 24 bm. o godz. 16-tej przejeżdżając na rowerze ul. Wałdowską, pokąsany został w lewą nogę przez psa, którego właścicielem jest Reiwer, zam. w Toruniu, ul. Wałdowska nr. 10/12.

— **Wydaliła się z domu.** Buller Eliza, zam. w Toruniu przy ul. Kozackie Góry 46 zgłosiła, że dnia 24 bm. w godz. popołudniowych wyszła z domu ul. Kozackie Góry 46 jej zamężna córka Ruth Baihart z domu Buller, lat 17 i dotychczas nie powróciła.

Program „Tygodnia LOPP" na środę i czwartek

Środa, 29 września br.

godz. 11—13 objazd czołówki propagandowo-reklam. po mieście i przedm.
„ 17—19 wyświetlanie filmów w kinie „Mars".
„ 11—13 i 16—19 zwiedzanie wystawy i
„ 20 pokaz ćwiczeń gimnastycznych Sokoła w Teatrze Ziemi Pomorskiej. W czasie ćwiczeń przygrywać będzie orkiestra wojsk.

Czwartek, 30 września br.

godz. 11—13 objazd czołówki propagandowo-reklam. po mieście i przedm.
„ 17—19 wyświetlanie filmów w kinie „Mars".
„ 11—13 i 16—19 zwiedzanie wystawy i schronu przeciwgazowego.

Pokaz ćwiczeń gimnastycznych na rzecz LOPP

W środę 29 bm. w Teatrze Ziemi Pomorskiej odbędzie się o godz. 20 pokaz ćwiczeń gimnastycznych gniazd sokolich Okr. Toruń

Podajemy program występu: 1) słowo wstępne — przedstawiciel zarządu obwodu miejskiego LOPP; 2) żywy obraz — z dziedziny LOPP; 3) ćwiczenia na drążku — druhowie; 4) akrobatyka — młodzież męska; 5) ćwiczenia wolne — druhowie; 6) dźwiganie ciężarów i pokaz walki zapaśniczej z udziałem wicemistrza Zagórzyckiego; 7) taniec — Trojak — młodzież żeńska; 8) ćwiczenia na poręczach — druhowie; 9) ćwiczenia marynarskie — druhowie; 10) ćwiczenia na kółkach — druhowie; 11) pokaz bokserski — młodzież; 12) Piramidy drabinkowe — druhowie.

Uwaga, rentobiorcy z Mokrego

Urząd pocztowo - telekomunikacyjny Toruń 3 komunikuje, iż począwszy od dnia 1 października br. wypłacać się będzie renty ubezpieczeniowe dla rentobiorców zamieszkałych na terenie obszaru pocztowego Toruń 3 (Mokre) w lokalu tegoż urzędu przy ulicy Kościuszki nr. 23. Wypłatę dokonywać się będzie w pierwszych dwóch dniach powszednich każdego miesiąca w godzinach od 9 do 15-tej. Każdy rentobiorca winien przy wypłacie przedłożyć odpowiednio wypełniony kwit rentowy oraz dokumenty legitymacyjne jak: numer ewidencyjny Zakładu Ubezpieczeń i dowód osobisty. Zaznacza się, że kwity na renty Ubezpieczalni Społecznej oddział w Poznaniu należy podpisywać wobec urzędnika przy wypłacie, natomiast kwity rentowe innych Zakładów Ubezpieczeń winni rentobiorcy przedkładać podpisane i zaświadczone przez instytucje lub osoby, upoważnione do używania pieczęci urzędowej.

Dzień w Toruniu

Środa, dnia 29 września

Nie pozwolimy gnębić Polaków za granicą

Zebranie P. Z. Z.

Olbrzymia fala terroru stosowanego przez hitleryzm w Niemczech i na terenie W. M. Gdańska wobec Polaków wymaga zajęcia przez społeczeństwo w kraju mocnego i energicznego stanowiska.

Celem ustalenia wspólnych wytycznych i uzgodnienia planu akcji protestacyjnej społeczeństwa m. Torunia Zarząd Koła Miejscowego Polskiego Związku Zachodniego zaprasza uprzejmie PP. Przedstawicieli organizacyj społecznych i zawodowych oraz prasy na zebranie, które odbędzie się dnia 29 września br. (środa) o godz. 20-tej (8 wiecz.) w auli Domu Społecznego.

Poświęcenie sztandaru cechu szklarskiego w Toruniu

Dnia 3 października br. odbędzie się uroczystość poświęcenia sztandaru cechu szklarskiego w Toruniu.

Poświęcenia dokona się w kościele Mariackim o godz. 12, po czym nastąpi pochód przez miasto do „Tivoli", gdzie odbędzie się uroczyste zebranie oraz wspólny obiad.

O godz. 18 odbędzie się wieczorek towarzyski.

W przeddzień IV. Tygodnia Szkoły Powszechnej

Dowiadujemy się, że Komitet Obwodowy IV Tygodnia Szkoły Powszechnej (2. X. do 10. X.) podjął już w całej pełni prace przygotowawcze. W dniu wczorajszym odbyło się ponownie zebranie, na którym szczegółowo omówiono poszczególne punkty programu Tygodnia. Dłuższą dyskusję wywołała sprawa zabawy tanecznej, przewidzianej na niedzielę 3. X. w kasynie podoficerskim, o raz sprawa akademii, którą komitet zamierza urządzić w teatrze pod hasłem: Dzieci dla dzieci.

Komitet pracuje z całym optymizmem, jaki dać może świadomość dotychczasowego ogromnego dorobku Towarzystwa, cieszącego się tak wielkim i ofiarnym poparciem całego społeczeństwa. **M. S.**

Zastępczy obowiązek wojskowy dla roczników 1911 — 1916

Zarząd Miejski w Toruniu podaje do wiadomości o wyłożeniu listy pracy, osób podlegających zastępczemu powszechnemu obowiązkowi wojskowemu.

Na podstawie par. 11 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 sierpnia 1937 r. lista pracy, podlegających zastępczemu powszechnemu obowiązkowi wojskowemu roczników 1911 — 1916 wyłożona jest do przejrzenia dla zainteresowanych w Zarządzie Miejskim — Ratusz pokój nr. 6 w czasie od 27 września do 10 października br.

Osoby zainteresowane winny donieść Zarządowi Miejskiemu w tym terminie o mylnym lub niewłaściwym wciągnięciu ich do listy pracy.

Osoby wciągnięte do listy pracy podlegają zastępczemu powszechnemu obowiązkowi wojskowemu i są obowiązane do wykonywania pracy w przeciągu lat pięć po 6 (sześć) dni w roku kalendarzowym i mogą być powołane w każdym czasie do obowiązkowej pracy przy użyciu własnych narzędzi pracy.

Zastępczemu powszechnemu obowiązkowi wojskowemu podlegają:

1) uznani za zdolnych do służby w pospolitym ruszeniu z bronią lub bez broni (kat. C lub D) z wyjątkiem osób które przesłużyły czynnie we wojsku ponad 5 miesięcy;

2) zwolnieni częściowo od służby wojskowej w myśl art. 62 ust. 3 i 4;

3) zaliczeni do rezerwy w myśl art. 75 bez odbywania służby wojskowej.

Ofiara na dożywianie biednych dzieci

Członkowie zarządu Towarzystwa Ogródków Działkowych i Małych Osiedli Podmiejskich im. Marsz. Józefa Piłsudskiego w Toruniu, złożyli zamiast wieńca na trumnę śp. P. Grzechowiaka 10 zł. na dożywianie biednych dzieci tegoż Osiedla — na ręce O. St. Solarza.

Podziękowanie

Z okazji powrotu oddziałów garnizonu toruńskiego z manewrów — społeczeństwo toruńskie w dowód swego przywiązania dla Armii — złożyło na ręce prezydenta miasta dla żołnierzy oddziałów stacjonowanych w Toruniu następujące ofiary:

Korporacja Kupców Chrześcijańskich — 5000 sztuk papierosów; pp. adwokaci — za pośrednictwem p. mecenasa Michałka 1.930 papierosów; Towarzystwo Restauratorów Toruń 1.000 papierosów Związek Oficerów Rezerwy Koło Toruń 500 papierosów; Cech Ślusarski w Toruniu 500 papierosów; Firma Hadega, Toruń 500 papierosów; p. Konsul Hozakowski 300 papierosów; p. Wacław Maćkowiak 200 papierosów; p. radca Basiński 100 papierosów; p. mecenas Sylwester Tomaszewski 100 papierosów; p. dyr. Wrzyszczyński 100 papierosów; p. Łucjan Witek 100 papierosów; N. N. 80 papierosów. — Gotówkę: p. Stanisław aJugsch 100 zł.; Stowarzyszenie Właścicieli Nieruchomości 50; Młyn Lubicki Toruń 40; Polski Biały Krzyż 30; Firma Bracia Pichert — Toruń 30; Towarzystwo Rzemieślników Samodzielnych w Toruniu 25; Wojewódzka Komunalna Kasa Oszczędności 25; p. Leon Kuczyński 10; Rodzina Rezerwistów 9; Komisja Porozumiewawcza Pomorskich Organizacyj Kobiet 9; Organizacja Przysposobienia Wojskowego Kobiet dla Obrony Kraju 9; Związek Lekarzy — Obwód Toruń 5; p. Sędzia Herman 5; p. dyr. Engel 5 zł.

Zgodnie z intencją ofiarodawców za zebraną gotówkę zakupiono papierosy. Ogółem zebrano 18.010 papierosów, które przesłano p. komendantowi Garnizonu z prośbą o dokonanie podziału pomiędzy poszczególne oddziały.

Kwiaty bezinteresownie dostarczyły następujące firmy: B. Hozakowski, Hentschel, „Flora" i Towarzystwo Ogródków Działkowych im. Jana Sobieskiego.

Ofiarodawcom za złożone dary składam serdeczne podziękowanie.

Prezydent Miasta w. z. Bała — wiceprez. miasta

Flirt z X Muzą

ŚWIT — „WŁADCA".

Obecny film „Świtu" należy do repertuaru wielkich obrazów bohaterskich.

Genialny przemysłowiec i świetny kierownik dużych zakładów, który rozpoczął swoją karierę jako robotnik, popada w konflikt z rodziną, gdy pragnie poślubić swoją... sekretarkę. Rodzina wnosi do sądu o ubezwłasnowolnienie ojca i ustanowienie nad nim kurateli.

Rzecz kończy się wspaniałym triumfem geniuszu nad małodusznością i egoizmem.

Film jest piękną apoteozą wodza warsztatu i pracy w duchu obowiązującej w Niemczech ideologii wspólnoty narodowej. Imponują fragmenty, przedstawiające wielką fabrykę w ruchu.

Obraz jest wstrząsający. Jannings porywa swą mistrzowską grą. Fabuła zawiera głęboką, krzepiącą naukę...

KINO „AS" — „HRABINA WŁADINOW".

Film osnuty na tle rewolucji rosyjskiej trzyma widza przez cały czas w najwyższym napięciu. Gra Marleny Dietrich pełna głębokiego wyrazu. **„Hrabina Władinow"**, to jeden z czołowych filmów obecnej produkcji, nie wymagających ani specjalnej reklamy, ani recenzji, gdyż te ostatnie musiałyby wypaść aż nazbyt pochlebnie. Zresztą nazwisko Marleny Dietrich mówi samo za siebie. Choć film był nakręcany w Ameryce, zarówno krajobraz jak i folklor Rosji, zostały w nim oddane z niezwykłą wiernością. Zrobiono jeszcze jeden krok naprzód. Brawo!

„PENNY" — KINO „MARS".

Leciwy starszy pan, ojciec trzech wdzięcznych podlotków opuszcza żonę, by zdobyć wdzięki próżnej kokoty. Oburzone tym faktem nadobne córeczki, postanowiły odciągnąć „kochanego" ojczulka od tego kroku. Naturalnie wszystko się dobrze zakończyło — pater familias wrócił do swej połowicy a córeczki znalazły godnych adoratorów — oto treść tej komedii pełnej wesołych nieporozumień i komicznych sytuacyj. W roli jednego z urodziwych podlotków występuje nowa b. wdzięczna gwiazdeczka Deanna Durbin, obdarzona miłym głosem. Czarującej tej artystce wróżymy świetną przyszłość... Film należy do kategorii lekkich, pogodnych obrazów, chętnie oglądanych przez publiczność

Sprawy Orbisu

Jesień w Górach: Zaleszczyki, Kosów, Beskid Sląski, Zakopane — pobyty — ulgi kolejowe.

Pociąg popularny na „Festival Sztuki w Warszawie" 8. 10. dwa dni. Cena zł. 15.20.

Stałe wycieczki od zł. 330.—.

KALENDARZYK

Środa, 29. 9. — Michała
Czwartek, 30. 9. — Hieronima
Piątek, 1. 10. — Jana z Dukli

KINA

Kino	Film
AS	Hrabina Władinow
SWIT	Władca
MARS	Penny
ARIA	Anthony Adverse i Miłosne niespodzianki

— **Dyżur aptek:** W śródmieściu — „Radziecka" — ul. Szeroka. Na Bydgoskim — „Św. Anny" — ul. Mickiewicza. Na Mokrem — „pod Łabędziem" — ul. Kościuszki. Na Jakubskim — „Nadwiślańska" — ul. Lubicka.

Z Teatru Ziemi Pomorskiej

REPERTUAR TEATRU ZIEMI POMORSKIEJ.

Czwartek, 30. 9. — „Głupi Jakub" — godzina 20-ta.

Piątek, 1. 10. — „Papa" — godz. 20-ta.

KAZIMIERZ JUNOSZA - STĘPOWSKI ŻEGNA TORUŃ.

W najbliższych dniach wraca do Torunia Junosza - Stępowski i przed wyjazdem do Warszawy na zdjęcia filmowe, daje swoje pożegnalne przedstawienia w następującym porządku:

W czwartek, dnia 30 bm. o godz. 20-tej przedstawienie sztuki Rittnera pt. „Głupi Jakub", w piątek, dnia 1 października o godz. 20-tej komedii „Papa" po cenach od gr. 25 do zł. 2.10, w sobotę i niedzielę, dnia 2 i 3 października br. o godz. 20-tej potężnego dramatu pt. „Car Paweł I-szy". Niedziel ną popołudniówkę wypełni wystawienie po cenach od gr. 25 do zł. 1.50, doskonałej komedii szwedzkiej pt. „Testament jaśnie pana".

PRZEDSPRZEDAŻ BILETÓW TEATRU ZIEMI POMORSKIEJ.

Dyrekcja Teatru Ziemi Pomorskiej podaje do wiadomości, iż z dniem 1 października br. przedsprzedaż biletów teatralnych odbywać się będzie w drogerii „Foto-Szady" przy Rynku Staromiejskim.

Dancing na budowę ścigacza morskiego

Liga Morska i Kolonialna urządza Dancing w kawiarni „Esplanada" w dniu 30 września br. we czwartek, na budowę ścigacza morskiego. Początek o godz. 20-tej. Wstęp wolne datki.

Ponieważ dochód przeznaczony jest na budowę okrętów wojennych, uprzejmie prosimy o liczne wzięcie udziału w tej imprezie, by poprzeć Fundusz Obrony Morskiej (F. O. M.). — Zarząd.

Informator dla przyjezdnych w Toruniu

Najlepsza okazja kupna

Obiady. — Chcesz dobrze i tanio zjeść i wypić, idź do „Ula" — Szeroka 25. Zimne i gorące zakąski. Piwa, wina, wódki i likiery. **„Ul"** — to miejsce spotkań wszystkich przyjezdnych. Tel. 13-60.

Najstarsza i pierwsza Polska Centrala Optyczna Franciszek Seidler, Rynek Staromiejski 16 (obok poczty) tel. 15-74. Dostawa dla kas chorych, klinik ocznych i dla wojska.

Pierwszorzędny Zakład Krawiecki Franciszek Seidler Toruń, Strumykowa 19 parter — wykonuje garderobę męską — damską podług **najnowszych żurnali.** Krój solidny. **Firma Chrześcijańska.**

Powoli lecz stale wzrasta liczba mieszkańców Grudziądza

Grudziądz rośnie. Powoli, ale stale przybywa mu mieszkańców. W miesiącu sierpniu przybyło nie wielu, jednak kilku tak, że obecnie liczy Grudziądz 58.567 mieszkańców. Jest nadzieja, że już wkrótce osięgnie miasto nasze pełne 60 tysięcy.

Giełdy

NOTOWANIA GIEŁDY WARSZAWSKIEJ
z dnia 28 września 1937 r.

Dewizy

Belgia 89.15—89.33—88.97; Berlin 212.97—212.11; Gdańsk 100.20—99.80; Amsterdam 292.55—293.27—291.3; Kopenha8ga 117.29—116.71; Londyn 26,19—26.26—26.12; Nowy Jork czeki 5.29 jedna ósma — 5.30 trzy ósme — 5.27 siedem ósmych; kabel — 5.30 trzy ósme — 5.27 siedem ósmych; kabel 5.29 i pół — 5.30 trzy czwarte — 5.28 i ćwierć; Oslo 132.03—131.37; Paryż 18.17—18.37—17.97; Praga 18.45—18.50—18.40; Sztokholm 135.43—134.77; Zurych 121.60—121.90—121.30; Wiedeń 99.20—98.80; Mediolan 27.97—27.78; Helsinki 11.61—11.55; Montreal 5.30 i ćwierć — 5.27 trzy czwarte; Tel Aviv 26.26—26.12.

Tendencja nieco słabsza.

Waluty

Belgi belgijskie 89.33—88.90; dolary amerykańskie 5.29 i pół — 5.27; kanadyjskie 5.29 i pół — 5.27; floreny holenderskie 293.27—291.55; franki francuskie 18.37—17.87; franki szwajcarskie 121.90—121.10; funty angielskie 26.26—26.10; guldeny gdańskie 100.20—99.80; korony czeskie 17.80—17.00; korony duńskie 117.29—116.45; korony norweskie 132.03—131.05; korony szwedzkie 135.43—134.45; liry włoskie 23.10—22.30; marki fińskie 11.61—11.20; marki niemieckie 120.00—114.00; szylingi austriackie 97.50—96.50; marki niemieckie srebrne 129.00—123.00; Tel Aviv 26.20—25.90.

Akcje

Bank Polski 107.50; cukier 36.00; węgiel 26.25; Lilpop 53.75; Ostrowiec 26.50; Starachowice 32.00; Haberbusch 41.50.

Tendencja nieco słabsza.

Papiery

4 i pół proc. pożyczka wewnętrzna 55.75—55.50—56.00; 3 procentowa pożyczka inwestycyjna pierwsza emisja 67.75 serie nie notowane — druga emisja 69.00 serie 81.00; 5 proc. pożyczka kolejowa 59.00—60.00—59.00; 4 proc. pożyczka premiowa dolarowa 38.25; 4 proc. pożyczka konsolidacyjna 58.50—58.75; 8 proc. ziemskie dol. kupon 39.54; 4 i pół proc. ziemskie seria piąta 55.75; 5 proc. Warszawy 1933 roku 62.25—62.13; 5 proc. Kielc 1933 roku 52.00; 5 proc. Łodzi 1933 roku 56.00.

Tendencja dla pożyczek nieco mocniejsza, dla listów niejednolita.

POZNAŃSKA GIEŁDA ZBOŻOWA
z dnia 28 września 1937 r.

Zboże: Ceny transakcyjne: żyto 50 tonn 23.00; ceny orientacyjne: żyto (zdatne do przemiału skreśla się) bez zmiany — spokojne; jęczmień browarowy bez zmiany — stałe; następne trzy gatunki jęczmion o 50 groszy wyżej — stałe. Reszta bez zmiany.

Ogólne usposobienie: spokojne.

Obroty: ogólny 2608,3 tonn w tym żyta 457; pszenicy 135; jęczmienia 564; owsa 120.

Ze sportu

Ciekawe zawody lekkoatletyczne w Toruniu

W dniu 3 października odbędą się w Toruniu zawody lekkoatletyczne pod nazwą: „Jesienne mistrzostwa Torunia“ organizowane przez Miejski Komitet WF i PW z udziałem najlepszych lekkoatletów i lekkoatletek Pomorza i Polski.

W programie zawodów przewidziane są następujące konkurencje:

Panie: 60, 100 i 4 razy 100 m., skoki: w dal i wzwyż, rzuty dyskiem, oszczepem i kulą.

Panowie: 100, 200, 400, 800, 5000 i 4 razy 100 m., skoki wzwyż, w dal i o tyczce, oraz rzuty dyskiem, oszczepem i pchnięcie kulą.

Przed zawodami odbędzie się mecz piłkarski o mistrzostwo Pomorza pomiędzy Unią Tczew a WKS Gryf Toruń.

Kompromitacja sportu w Grudziądzu

Mecz piłkarski, który zakończył się skandalem

Ub. niedziela obfitowała w szereg różnego rodzaju imprez. M. in. odbyły się na boisku miejskim zawody piłkarskie, zorganizowane dla przysporzenia gotówki na F. O. N. Ponieważ chodziło o poparcie tak wielkiej sprawy, zebrało się na boisku wiele publiczności. Na wstępie odbyło się spotkanie o mistrzostwo pomorskiej klasy C. pomiędzy miejscowym R. K. S. a wąbrzeską „Pomorzanką“. „Pomorzanka“ wygrała 7:0 (1:0). Najciekawszym momentem tej imprezy był mecz oldbojów Olimpii, Sokoła i S. C. G. Mecz „starszych panów“ wywołał duże zainteresowanie. Spodziewano się że obfitować będzie w szereg momentów komicznych, tymczasem gra prowadzona była raczej na serio.

Trzecim meczem było spotkanie P. P. W. z Mniszkiem. Mecz ten zakończył się skandalem. Mimo, że nie chodziło o stawkę punktową, Mniszek przeprowadził grę bezwzględną, niezwykle ostrą. W drugiej połowie meczu doszło do awantury. Mniszek atakuje bramkę P. P. W., rzuconą przez Franciszka Nawrockiego piłkę zręcznie wyłapuje Reszke. Widocznie — bo w tej chwili rozległ się grzmot oklasków — nie był z tego zadowolony Nawrocki, to też dopadł do leżącego na ziemi z piłką Reszkego i kopnął go w brzuch tak mocno, że Reszke stracił przytomność. Niesłychane to zachowanie się Nawrockiego wywołało powszechne oburzenie. Reszkego odwieziono do lecznicy, zaś brutalnego gracza wykluczył z boiska sędzia p. Cichaczewski, zapowiadając wniosek o dożywotną dyskwalifikację tegoż. Zarząd P. P. W. — jak się dowiadujemy skieruje przeciwko Nawrockiemu sprawę do sądu o umyślne ciężkie uszkodzenie ciała.

Brutalne zachowanie się niektórych graczy Mniszka oburzyło do tego stopnia publiczność, że nadesłano nam szereg listów potępiających tego rodzaju grę i tego rodzaju graczy.

Ofiara bestialskiego wprost zachowania się Nawrockiego wczoraj rano nie odzyskała jeszcze przytomności.

Programy radiowe

Środa, 29 września

PROGRAM OGÓLNOPOLSKI

6.15 Pieśń „Kiedy ranne wstają zorze“. 6.18 Gimnastyka. 6.38 Muzyka (płyty). 7.00 Dziennik poranny. 7.10 Audycja dla szkół. 8.10—11.15 Przerwa. 11.15 Audycja dla szkół. 11.40 Ruggiero Leoncavalo: Fragmenty z op. „Pajace“ (płyty). 11.57 Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. 12.03 Dziennik południowy. 12.15 Jak trzeba się ubierać na wsi? — pogadanka — wygłosi Ignacy Nojek, rolnik z Piotrkowskiego. 12.25 Koncert orkiestry rozrywkowej pod dyr. Bronisława Nagujewskiego (z Łodzi). 15.45 Wiadomości gospodarcze. 16.00 „Poetyckie echo „Lalki“ (sonety St. Godlewskiego) — szkic literacki Jana Kuczawy. 16.15 Ludwik Beethoven: Sonata na wiolonczelę i fortepian A-dur op. 69. 16.45 Szpiegostwo sowieckie — odczyt — wygłosi Józef Jaworski. 17.00 Koncert Orkiestry Filharm. Warszawskiej. 17.50 O samochodzie i jego kierowcy — pogadanka — wygłosi inż. Witold Rychter. 18.00 Chwila Biura Studiów. 18.10 Program na jutro. 18.15 Muzyka lekka (płyty). 18.50 Pogadanka aktualna. 19.00 „Słynni dyrygenci“. 19.50 Wiadomości sportowe. 20.00 Hurra! Uwertura! — lekka audycja muzyczna w opracowaniu Zbigniewa Lipczyńskiego w wykonaniu zwiększonego Chóru Męskiego (ze Lwowa). 20.45 Dziennik wieczorny. 20.55 Pogadanka aktualna. 21.00 Koncert chopinowski w wykonaniu Leopolda Muenzera (ze Lwowa). 21.45 „Doktór Piotr“, opowiadanie Stefana Żeromskiego — czyta Juliusz Osterwa. 22.00 Muzyka taneczna w wykonaniu Małej Orkiestry P. R. pod dyr. Zdzisława Górzyńskiego. 22.50 Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego, Przegląd prasy i Komunikat meteorologiczny.

ROZGŁOŚNIA POMORSKA

11.40 Ruggiero Leoncavallo: Fragmenty z op. „Pajace“ (płyty z Warszawy). 12.15 Pomorska gazetka rolnicza. 13.00 Popularny koncert symfoniczny — płyty. 15.00 Melodia za melodią — płyty. 15.40 Wiadomości z Pomorza. 18.10 Pogadanka społeczna. 18.15 Franciszek Schubert — płyty. 19.00 Bydgoszcz na naszej fali: Maria Przybylska — śpiew i Ludmiła Janicka — fortepian. W przerwie: Bydgoski przegląd teatralny w opracowaniu dr. Jana Piechockiego. 23.00 Wieczorem tańczymy — płyty.

Czwartek, 30 września

PROGRAM OGÓLNOPOLSKI

6.15 Pieśń „Kiedy ranne wstają zorze.“ 6.18 Gimnastyka. 7.00 Dziennik poranny. 7.10 Muzyka (płyty). 8.00 Audycja dla szkół. 8.10—11.15 Przerwa. 11.15 Poranek muzyczny dla liceów: Pieśń w historycznym rozwoju (z Poznania). 11.40 Fryderyk Delus: W ogrodzie latem (płyty). 11.57 Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. 12.03 Dziennik południowy. 12.15 Pogadanka rolnicza w opracowaniu Fortunata Starzyńskiego. 12.25 Muzyka salonowa w wykonaniu Kwartetu Rozgłośni Krakowskiej. 15.45 Wiadomości gospodarcze. 16.00 „Na siodełku motocykla“ — pogadanka Wacława Frenkla dla dzieci starszych. 16.15 Chór im. Moniuszki pod dyr. Stanisława Wiechowicza i wojskowa orkiestra dęta pod dyr. por. A. Szałkowskiego. 16.45 „Działkowcy zbierają plony“ — felieton — wygłosi Halina Mamelokowa. 17.00 Koncert solistów. Wykonawcy: Helena Lipowska — śpiew, Wacław Kochański — skrzypce. Akomp. prof. Ludwik Urstein. 17.50 Poradnik sportowy. 18.00 Poradnik sportowy lokalny. 18.05 Pogadanka społeczna. 18.50 Pogadanka aktualna. 19.00 Powszechny Teatr Wyobraźni: „Pułapka“ — premiera słuchowiska oryginalnego Marii Morozowicz - Szczepkowskiej. 19.30 Państwo buduje się pracą, a broni krwią — audycja poświęcona junackim hufcom pracy. 19.50 Wiadomości sportowe. 20.00 Koncert rozrywkowy (ze Lwowa). 20.45 Dziennik wieczorny. 20.55 Wiadomości rolnicze. 21.05 Dalszy ciąg koncertu rozrywkowego. 21.45 „Doktór Piotr“ — opowiadanie St. Żeromskiego — czyta Juliusz Osterwa. 22.00 Recital śpiewaczy Rose Bampton. Przy fortepianie Coenraad Bos. 22.30 Sonaty w wykonaniu Maryli Jonasówny (fortepian). 22.50 Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego. Przegląd prasy, Komunikat meteorologiczny. 23.00—24.00 Patrz programy lokalne.

Ciekawe audycje

Środa, 29. 9. 37. O godz. 19.00 „Bydgoszcz na naszej fali“. Przyniesie koncert solistów w osobach: Marii Przybylskiej — śpiew i Ludmiły Janickiej — fortepian. Program koncertu bardzo ciekawy, zawiera oprócz utworów Liszta kompozycje współczesne polskie i obce. W przerwie aktualia sceny bydgoskiej omówi dr. Jan Piechocki.

Między 17.00 a 17.50 muzykę operową w wykonaniu Orkiestry Filharmonii Warszawskiej pod dyrekcją Józefa Oziminskiego nada Toruń z Ciechocinka na falę ogólnopolską.

TABELA LOTERII

Z dnia 28 września

Ciągnienie I i II

GŁÓWNE WYGRANE

Stała dzienna wygrana zł. 5.000 na nr: 37991

Zł. 50.000 na nr: 181744

Zł. 10.000 na nry: 110238 110516 126715

Zł. 5.000 na nry: 22206 132102

Zł. 2.000 na nry: 256 37370 40381 47028 54288 56253 56937 70757 101195 109394 118282 127356 138765 192097 192904

Zł. 1.000 na nry: 6001 29209 41024 43385 46816 54531 55706 68771 73140 76288 78054 78162 79319 85323 93765 99519 107681 112946 143392 144239 147854 149053 153401 182756 186129 189031.

Wygrane po 200 zł

24 169 213 505 601 856 57 941 50 1268
577 657 80 762 877 912 2015 345 533 65
94 703 15 57 86 14 96 95 3125 79 302 51
130 543 751 66 932 4086 216 413 19 66
736 833 88 970 5222 28 62 366 523 632 808
49 99 990 6374 886 7223 406 74 536 62
770 815 82 85 935 8018 558 63 94 636 774
9038 65 118 537 57 716 809
10103 60 319 534 735 846 921 45 11654
803 12011 93 160 432 662 843 13163 343
486 529 98 759 868 993 14066 100 214 327
568 660 715 41 97 15129 26 80 318 39 694
316 36 906 16084 203 70 328 37 404 869
979 17177 211 357 76 401 622 24 48 821
49 18082 236 39 629 776 804 35 19190 826
305 90 448 67 98 534 626 713
20071 297 301 90 508 84 671 787 801 912
21029 34 52 90 97 203 394 454 507 776 863
22121 411 590 683 766 930 33 23104 62
68 323 45 597 24006 19 213 301 36 49 57
69 505 621 36 777 992 927 25016 128 46
337 451 68 73 556 637 929 26108 28 95 328
79 551 81 931 27001 59 295 543 607 730
946 81 28095 351 730 92 29019 65 141 38
60 355 490 677 855 92 3
30059 130 70 3 1416 68 707 27 76 780
861 31060 281 91 413 22 26 1 04 704 894
32274 374 408 28 36 14 40 43 45 33147 276
311 530 33 34159 60 247 378 449 576 699
864 93 907 35119 37 266 511 58 738 825
81 924 36000 75 165 240 349 50 554 671 91
724 850 37129 86 224 507 32 71 626 715
38059 96 113 613 720 928 39027 162 70 350
72 516 791 99
40091 93 230 37 42 514 49 659 78 772
838 45 59 41012 26 31 60 67 376 499 541 85
628 834 927 42392 468 632 52 824 910 18
89 43220 453 656 68 727 98 843 44 913 78
44003 119 77 223 403 517 36 68 902 86
45055 152 290 305 28 94 937 46008 20 185
292 352 64 595 47237 358 443 48091 445
639 769 811 73 910 49105 43 692 861 85
50055 199 376 673 84 704 35 935 51087
255 307 65 96 651 882 930 52147 55 317 22
463 689 53047 246 316 65 558 832 961 54045
141 305 413 64 528 671 760 809 55065 101
12 293 320 620 91 755 75 845 56022 36 218
398 425 505 25 29 32 647 57 57537 46 607
803 58364 80 493 501 755 808 22 84 930
59169 71 310 31 718 36 66 952
60015 151 338 406 529 62 602 33 760 944
57 61057 115 41 281 87 382 424 78 516 65
615 36 63 90 939 62059 71 139 66 207 634
770 809 63245 90 432 583 719 26 861 76
909 64063 69 155 290 308 55 462 573 98 693
819 65236 63 517 750 79 862 963 66108 11
64 213 593 845 67035 168 322 24 477 513
16706 68042 65 194 747 888 933 60 69175
99 214 438 807 75 916 29 58
70310 19 38 686 776 80 93 71024 42 227
81 379 405 785 96 72150 333 557 82 700
63 93 73240 51 371 81 464 773 898 74016
161 75 202 685 718 911 75156 372 482 568
915 44
76034 180 333 520 98 764 873 92 981 77046
77 455 6 784 606 9 62 930 78069 376 468
79454 815 41
80196 407 505 21 752 940 94 81109 91 4
445 691 709 27 912 53 70 82051 107 81
216 446 559 83342 67 43 437 662 762 879
96 84068 328 86 494 642 766 806 61 85080
264 312 418 555 916 95 86046 84 191 94
201 311 56 853 64 982 87117 536 640 88036
47 74 144 339 448 520 52 54 80 779 94
89165 344 426 562 601 62 716 860
90023 60 84 112 203 42 407 9 500 33 655
707 847 49 906 91089 126 51 55 294 370
448 99 519 659 7 915 92048 85 135 94 371
043 12 59 506 633 56 797 946 93023 115
357 719 28 66 813 94250 55 306 496 526
614 946 65 95006 28 106 84 297 341 791
96049 124 7 82 094 214 18 494 627 966
97109 49 77 94 337 57 73 548 54 75 998
98140 208 25 28 442 54 95 525 674 990
99020 116 258 81 498 732 852
100007 139 51 202 34 327 54 60 429 502
72 77 673 846 54 58 87 101040 601 709
880 102118 28 244 80 304 97 419 578 736
62 77 858 919 103197 317 421 74 529 619
2 958 104256 80 526 667 105023 395 486 511
616 85 820 75 106124 271 334 444 85 500
10 612 730 807 988 107183 280 83 432 583
686 87 850 930 108353 519 853 109027 133
223 421 684 929
110172 76 347 402 510 35 788 912 111119
34 213 474 818 52 83 98 991 112129 55 63
201 328 605 27 53 817 68 958 113057 136
61 200 88 466 503 832 70 920 34 91
114008 207 33 99 344 61 403 730 79 847 94 929
34 115044 94 299 459 525 54 77 706 843 906 42
49 116117 251 300 8 11 85 88 97 473 834 94 919
36 117020 60 202 66 302 22 36 45 76 406 82 660
71 955 78 118142 316 49 757 823 948 76 119072
213 21 74 83 323 598 653 967
120229 725 83 883 121148 96 303 42 45 465
552 700 73 832 73 122037 90 164 231 318 23 415
46 49 636 745 874 906 38 123101 261 319 467
593 715 866 77 933 48 63 74 124144 217 407 30
634 741 94 823 77 125038 227 42 50 394 435 826
126076 483 84 657 787 822 38 63 89 99 963 78
127000 112 245 676 87 817 128049 340 81 862
931 77 129094 100 29 229 75 340 52 424 75 647
739 48 830 986
130001 63 150 58 232 522 50 717 46 83 131036
322 94 423 567 624 38 69 722 878 921 132048
224 355 435 595 630 783 882 944 133014 219
24 59 60 454 90 540 86 759 78 948 134004 330
405 64 734 95 825 51 958 65 88 135136 88 273 85
581 624 816 22 927 136224 74 667 50 754 137070
101 91 206 459 646 85 789 97 949 138100 49
314 568 603 74 769 850 75 139062 150 532 68
62 711 60 961
140085 167 411 44 526 633 775 866 947 141023
56 224 403 2 605 142024 47 90 178 236 69 76
695 724 89 143050 253 583 98 742 931 144065
96 183 619 68 81 702 877 960 145174 220 343
612 20 146174 96 223 359 516 927 147046 492
660 93 776 809 77 148037 55 217 329 93 405 37
526 41 787 149042 396 409 740
150062 519 999 151003 615 905 49 51
152029 135 204 423 514 72 674 713 98 858
153107 86 391 416 73 519 34 646 154147
64 97 307 13 544 721 989 155071 130 216
587 612 87 801 156079 198 461 510 48 95
749 909 157165 92 528 39 80 689 727 809
954 158000 340 83 437 87 565 673 787
88 159119 61 306 36 435 519 39 721 87
975
160005 25 182 253 499 576 616 69 855
84 902 161049 178 526 42 633 701 52 86
259 162598 832 62 163092 260 442 519 649.
90 826 965 164144 238 423 41 626 808
165009 38 86 137 58 291 349 613 700 812
14 966 166096 235 91 309 593 700 927
167036 240 389 474 620 76 758 855 911 23
59 168015 277 442 740 817 930 55 91
169244 311 448 514 651 93 871 993
170091 106 54 69 365 422 59 506 754
171279 312 426 670 700 3 837 172073 385
551 608 758 999 173014 332 470 71 738
853 901 31 74 174460 589 735 854 999
175039 150 238 609 41 91 946 176072 74
312 474 599 625 728 177044 124 349 536
93 665 710 79 951 178071 102 342 53 510
25 88 797 908 97 179561 623 846 74 922
27 32
180331 42 408 545 833 181268 75 323 405
540 680 722 860 911 45 182000 102 51 278
430 83 543 638 40 53 89 911 183088 349
483 605 89 750 974 184122 414 542 612
854 185050 94 191 408 65 558 94 630 711
856 59 186024 365 567 660 860 88 92 931
84 187065 351 487 644 728 61 850 946
188029 43 56 231 419 688 702 80 802 74
981 189034 79 113 27 338 729 987
190074 129 41 66 521 52 730 94 975 191123
62 427 721 870 918 192279 454 62 562 67 692
915 97 193041 94 271 500 646 771 72 928 194083
90 305 588 748 843 58 946

Ciągnienie III

Wygrane po 200 zł

31 67 136 343 1235 389 769 73 2291 546
769 3071 324 82 998 4076 410 622 906 95
5173 454 520 968 7002 17 60 554 917 8045
180 9166 322 749 897 948
10022 282 397 556 11031 287 364 97 402
528 820 915 88 12339 443 619 709 91 93
874 974 13177 83 443 65 625 74 888 14243
441 686 816 15219 83 434 752 903 16465
538 727 863 17473 74 18025 122 29 217
738 864 19047 136 235 71
20602 21219 88 502 9 759 811 45 902
22253 653 826 81 939 49 23058 96 132 423
24557 747 25350 73 578 755 941 26181 284
545 995 27712 975 28246 67 310 70 604
29131 62 416 21 34 511 84
30009 331 599 613 792 972 31985 207 407
87 720 874 82 949 95 32242 541 754 33919
34274 519 789 35820 73 36014 829 76 86
772 912 73141 51 855 911 61 38371 611
793 39030 271 349
40001 121 289 543 62 647 921 53 41488
551 642 849 42200 44 43461 945 44544 682
835 904 45008 127 297 452 893 46350 926
70 47002 114 309 21 471 643 994 48051 167
279 94 546 654 49024 246 365 408 578 649
711 873 78
50208 562 642 798 862 918 96 51008 466
599 967 52348 574 87 611 843 945 53110
275 90 686 719 808 54035 66 252 499 670
55396 455 637 997 56169 675 967 57003 5
49 336 58026 298 738 59032 335
60182 237 786 902 31 61019 235 645 820
960 62274 342 91 744 914 19 37 90 63164
445 655 870 64168 73 223 69 65040 68 345
483 715 99 838 66254 93 394 99 67003 54
91 209 396 68125 65 336 918 69792 810 29
919
70279 320 71463 808 70 998 72114 393
420 73591 93 616 933 74060 113 309 42 89
99 480 642 82 850 75120 328 496 76212 48
308 413 500 617 77036 396 713 825 39 60
78799 79055 282 698 801 938
80178 302 840 81216 45 303 20 411 521
606 943 82149 201 360 485 557 83297 569
822 964 84071 297 908 85449 883 86137
250 854 75 971 87495 655 79 957 88161 63
68 77 249 47 391 646 874 928 59 89491 535
721 56 882 921
90092 134 253 402 806 91096 209 317 45
82 959 92032 105 88 96 659 93098 179 481
538 601 69 96 701 94021 33 336 770 993
95003 39 204 731 814 96034 63 409 17 79
581 852 97036 308 441 593 98156 620 59
815 929 73 99366 84 515 91 943
100022 87 110 35 44 704 101398 565 994
102776 103047 444 503 30 104149 563
105040 117 219 313 527 677 800 31 106236
371 436 576 77 107023 76 240 666 747 904
108066 170 604 850 981 109286 818 68
110564 730 111382 431 748 54 112020 44
359 434 667 904 113185 473 571 883 997
114383 86 734 822 115320 470 883 947 88
116216 69 349 484 885 117274 382 419 635
821 118013 153 311 529 718 829 119172
282 557 780
120049 138 560 84 121199 234 570 785
122141 48 330 91 552 658 66 123211 651
793 936 124170 214 94 671 913 125025 293
567 858 126146 619 857 925 127203 324 28
941 48 128259 478 711 129039 53 84 435
46 573
130250 803 131588 887 132130 878 133020
271 300 513 42 92 677 704 97 917 134070
80 254 679 984 135316 601 25 136047 267
301 6 612 734 926 31 137157 63 323 24 992
138152 139019 257 308 406 501 801 921 76
140145 335 872 141072 286 521 693 721
43 996 142168 200 408 87 90 511 927
143051 497 555 695 99 144099 112 15 248
381 465 589 145059 651 904 19 146169 375
857 147036 44 173 265 425 725 830 148043
396 462 962 142025 193 343 89 496 743
150053 167 402 758 872 86 151260 443 66
577 630 913 152258 75 400 70 73 503 767
842 153019 400 547 154102 18 384 547 696
155509 156059 326 414 81 645 719 157015
32 327 574 81 620 994 158416 621 159929
160181 391 724 161687 162116 504 799
163195 385 808 164241 578 165090 372 462
566 166203 345 94 472 564 777 167042 331
94 836 168617 32 833 169026 98
170363 428 68 97 517 171057 157 319
421 84 172118 368 494 524 744 885 173920
174057 76 192 98 307 503 175300 42 750
869 903176207 70 413 786 177212 318 22
40 853 178043 91 667 179372 557 837 82
180618 729 96 98 809 181315 39 182326
29 791 957 183153 97 210 320 184521
185281 341 684 812 995 186102 333 41
187747 900 188312 682 980 189150 236 457
694 825
190105 464 813 34 191010 484 812 55
192016 186 361 68 455 547 95 617 193510
49 194534

Ciągnienie IV

GŁÓWNE WYGRANE

Stała dzienna wygrana 20.000 zł padła na Nr 181791.

Zł 75.000 na Nr 19168.

Zł 30.000 na Nr 131253.

Zł 5.000 na Nr 146426.

Zł 2.000 na N-ry: 6042 35830 57144 62933 64810 74708 113298 117356 122577 133206 13585[illegible] 139827 162066.

Zł 1.000 na N-ry: 4027 27026 34166 37708 5156[illegible] 56838 58752 61174 64423 66821 72872 72873 7983[illegible] 81202 87584 112095 115188 117515 121292 1263[illegible] 129623 141639 146756 147735 149495 157865 1654[illegible] 165148 178050 182399 182553 189657

Wygrane po 200 zł

172 378 568 744 1309 30 45 969 2720
3054 122 317 625 795 4141 224 386 428 708
815 923 64 5010 687 747 64 880 6263 400
33 620 842 7090 280 91 342 697 8742 834
9091 111 383 611 860
10041 96 639 961 11566 855 961 12030
227 782 944 78 13116 412 867 14237 53 341
485 855 15340 425 526 59 675 813 82 16200
342 858 17005 35 256 325 963 18534 603
991 19007 91 225 455 635
20221 35 821 21144 83 343 98 695 22101
542 68 984 23033 340 725 811 87 24192 248
25119 230 419 546 53 817 23 33 973 26394
811 927 27144 52 204 506 951 28560 29032
306 424 783
30177 309 504 31051 355 93 776 873
32372 487 585 33200 310 55 836 34113 404
35 886 99 35030 343 688 748 36461 960
37888 38039 690 719 39422 579 955
40267 380 628 68 818 41421 42201 623
800 43092 188 233 657 756 833 930 44665
836 45060 92 571 93 736 57 46228 805 989
47227 418 512 757 861 48393 49302 39 745
50089 398 581 818 87 51364 700 60 956
52090 164 280 53645 54505 785 821 5110
675 56129 97 283 439 655 873 57100 49 221
80 58674 941 59234 622 87 706 8
60104 363 400 536 721 922 81 61020 104
275 910 62219 33 363 437 63018 273 570
732 841 69 64665 87 65030 64 585 635 846
66512 770 67428 62 658 68311 432 43 863
987 69132
70545 75 773 845 97 71244 78 315 465
898 72277 383 515 969 73052 104 333 453
646 735 822 74024 322 502 650 75133 221
445 854 961 83 76760 77004 290 430 614 29
78107 12 35 419 76 501 805 79000 348 775
80084 603 81126 525 89 82055 165 88
909 79 83253 63 92 408 74 543 672 783 87
84111 601 85403 62 81 680 724 871 86308
619 32 866 76 88022 369 431 89226 570 727
877
90554 835 91597 709 92284 382 424 888
93388 498 592 921 93276 817 949 95203 27
317 26 2 9753 838 96018 142 722 817 97430
605 69 99 765 863 98160 243 84 694 99289
333 614 809
100154 229 369 676 921 101375 102265
521 37 94 659 63 731 90 104088 139 80 556
632 105015 79 670 787 106167 74 484 669
718 99 883 107060 545 607 32 79 968 95
108560 743 927 51 109043 436 573 650 743
110016 352 872 933 111450 509 724 38 43
112004 441 888 113058 113 272 114335 443
755 89 863 115075 469 640 53 89 941
116365 488 601 926 117026 265 385 68 581
805 931 118164 912 79 99 814 119121 521
821 61 71
120346 59 898 121206 405 56 720 87 876
122008 283 468 546 123147 302 375 690
756 124053 215 398 440 85 792 125195 403
40 99 797 976 126562 127378 463 860
128000 40 192 777 78 129065 543 845 900
25 90
130225 342 90 829 131306 462 516 132108
217 874 133367 79 669 134687 135080 219
332 587 136105 137989 138134 404 550 57
651 941 139184 330
140138 606 27 141234 841 142367 531
718 22 872 93 143414 511 74 645 924
144012 318 452 864 145063 572 671 712
915 146145 285 631 93 147038 51 314 775
838 148180 721 80 811 149307
150066 82 116 62 294 525 26 151272 85
642 708 17 40 152526 153558 80 953 154193
200 370 635 155341 156108 53 445 95 832
157214 836 934 158088 215 520 768 873 38
159198 356 919
160291 471 161155 574 835 162634 748
163147 204 316 927 164058 181 84 544 654
848 165392 431 546 800 166025 409 850 52
167100 33 296 422 641 898 168449 665 776
169297 309 475 549 899
170175 642 171503 172004 253 377 644
173244 84 611 725 174104 247 627 806
175053 239 505 899 176220 347 177005 25
302 417 178084 249 373 943 52 179300 40
468 830
180072 215 839 98 927 181202 538 796
182945 183604 56 185938 206 914 186068
123 528 937 187129 53 396 188398 940
189000 555 723
190072 281 366 99 506 970 191080 132
205 58 347 480 615 758 192108 54 318 553
193398 506 663 71 194210 54 693 777

Tylko 2 grosze

kosztuje 1 filiżanka kakao „Hollanda“

„Lukullusa“!

zatem **tańsze**, a ponadto **pożywniejsze** od kawy i herbaty

Żądajcie wyłącznie, sporządzone według holenderskiej recepty,

KAKAO „HOLLANDA“ LUKULLUS'A!

LUKULLUS · BYDGOSZCZ
FABRYKA CACAO
PRZEDSTAWICIELSTWA WE WSZYSTKICH WIĘKSZYCH MIASTACH POLSKI

66c8

AUTORYZOWANE MIEJSCE SPRZEDAŻY ZEGARKÓW OMEGA

Jan Nalaskowski
TORUŃ
STARY RYNEK 2
Rok zał. 1914

5755

Km. 691/37. (6668

PRZETARG

2 października godz. 10,30 sprzedaję w Lulkowie u Gustawa Schulza przymusowym przetargiem za gotówkę: 40 ctr. owsa w kłosach.

(—) Brunon Duplicki,
Komornik Sądu Grodzkiego
w Toruniu.

TORUŃ

Nowości
w wełnach
na płaszcze, komplety
sukienki 5945
oraz wszelkie bławaty i galanterie
najtaniej
P. Składanowski
Toruń, St. Rynek 24
Kredyt na asygnaty

I. Km. 1132/37. (6666

PRZETARG PRZYMUSOWY.

Dnia 1 października godz. 11 sprzedawać będę u spedytora Mederskiego ul. Mostowa 10 kompletne urządzenie składowe, oszacowane na 650 zł.

(—) Kozak,
Komornik sądowy Toruń.

Km. 906/37. (6667

PRZETARG

2 października godz. 11 sprzedaję w Lulkowie u Marianny Łaszkiewicz przymusowym przetargiem za gotówkę: radioaparat, lustro, kredens, maszynę do szycia i inne przedmioty.

(—) Brunon Duplicki,
Komornik Sądu Grodzkiego.

Km. 907/37. (6669

PRZETARG

2 października godz. 11,30 sprzedaję w Lulkowie u Balceraków przymusowym przetargiem za gotówkę: 70 ctr. jęczmienia w ziarnie.

(—) Brunon Duplicki,
Komornik Sądu Grodzkiego
w Toruniu.

Skórki futerkowe 6579

wszelkiego rodzaju jak: **Seal, karakuły, oposy, skunksy, lisy, etc. skórki i błamy na futra damskie i męskie, na kożuchy i kamizelki** oraz **skóry owcze na koce i dywaniki** sprzedaje tanio i przyjmuje wszelkie skóry do wyprawy i farbowania

Pom. Centrala Surowców
Tczew, ul. Zamkowa 8. Telefon 10 93

Do akt Km. Nr. 712/37. (6660

OBWIESZCZENIE

Komornik Sądu Grodzkiego w Grudziądzu rewiru I, Stanisław Lewicki, urzędujący w m. Grudziądzu przy ul. Budkiewicza Nr. 9, obwieszcza, że na dzień 27 listopada 1937 r. o godz. 10 został wyznaczony opis nieruchomego majątku Bursztynowo tom I karta 25, zapisanej na Annę Dymińską, położonego w Bursztynowie pow. Grudziądz.

W związku z powyższym, na zasadzie § 2 art. 668 K. P. C., wzywa się wszystkie osoby, aby przed ukończeniem opisu zgłosiły swoje prawa do pomienionej nieruchomości, lub jej przynależności.

Komornik: (—) St. Lewicki.

Zlecenie Nr. 1053/IX. (6655

OBWIESZCZENIE O LICYTACJI.

W myśl § 83 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25. 6. 1932 r. o postępowaniu egzekucyjnym Władz Skarbowych (Dz. U. R. P. Nr. 62 poz. 580), Urząd Skarbowy w Brodnicy podaje do ogólnej wiadomości, że dnia 2 października 1937 r. o godz. 14-ej w lokalu p. Cybulskiego Aleksandra przy ul. Mostowej nr. 14, celem uregulowania zaległych należności na rzecz Skarbu Państwa i innych wierzycieli, odbędzie się sprzedaż z licytacji niżej wymienionych ruchomości: 1 pług, 38 hebli różnych, 20 płyt kuchennych, 1 maszyna do koniczyny, 1 pompa do mierzwy, 10 wanien cynkowanych, 1 piec iryjski, 1 piec szamotny, 80 zamków drzwi, 62 wanienek emaliowanych, 40 gafli do buraków, 1 piec majolikowy, 29 garnków emaliowanych różnych, 51 kamieni do toczenia, 1 garnitur gwintownic, 2 pługi wywrotowe, 10 wózków dziecięcych, 1 pianino brązowe, 1 siewnik do sztucznych nawozów, 1 kocioł emaliowany, 1 kocioł stalowy, 20 garnków emaliowanych, 20 wanienek ocynkowanych, 6 wanienek emaliowanych, 6 pił pałąkowych, 6 osi do wozów, 30 par łańcuchów, 1 młockarnia, 1 motor benzolowy na kołach, 8 parników, 1 dołownik 2 rzędowy, 6 młockarni, 6 kartoflarek, 6 siewników i 30 hebli stolarskich różnych, oszacowanych na łączną sumę 19.266 zł. 60 gr.

Zajęte przedmioty można oglądać dnia 2 października 1937 r. od godz. 13,30 do godz. 14 w lokalu p. Cybulskiego Aleksandra przy Mostowej nr. 14. w Brodnicy.

Kierownik Działu Egzekucyjnego
(—) **Jaszczerski,**
sekr. adm.

Zlecenie Nr. 1052/IX. (6656

OBWIESZCZENIE O LICYTACJI.

W myśl § 83 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25. 6. 1932 r. o postępowaniu egzekucyjnym Władz Skarbowych (Dz. U. R. P. Nr. 62 poz. 580), Urząd Skarbowy w Brodnicy podaje do ogólnej wiadomości, że dnia 2 października 1937 r. o godz. 10,20 w lokalu p. Jażdżewskiej Klary przy ul. M. Rynek, celem uregulowania zaległych należności na rzecz Skarbu Państwa — Urząd Skarbowy w Brodnicy, odbędzie się sprzedaż z licytacji niżej wymienionych ruchomości: 1 szafa żelazna, 1 kasa ogniotrwała, 20 kg cykorii Francka, 1 radioaparat kompletny, 1 kasa drewniana, 1 aparat fotograficzny 9X12, stół dębowy, stoły małe sosnowe, kanapa pluszowa, krzesła gięte, aparat do piwa, piec żelazny, kanapa, łącznej wartości szacunkowej 770,— złotych.

Zajęte przedmioty można oglądać dnia 2 października 1937 r. od godz. 10 do godz. 10,20 w lokalu p. Jażdżewskiej Klary przy ul. M. Rynek 1 w Brodnicy.

Kierownik Działu Egzekucyjnego
(—) **Jaszczerski,**
sekr. adm.

Zlecenie Nr. 1054/IX. (6657

OBWIESZCZENIE O LICYTACJI.

W myśl § 83 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25. 6. 1932 r. o postępowaniu egzekucyjnym Władz Skarbowych (Dz. U. R. P. Nr. 62 poz. 580), Urząd Skarbowy w Brodnicy podaje do ogólnej wiadomości, że dnia 2 października 1937 r. o godz. 10-ej w lokalu p. Koczwary Ildefonsa przy Rynku Nr. 17 celem uregulowania zaległych należności na rzecz Zarządu Miejskiego w Brodnicy i innych wierzycieli, odbędzie się sprzedaż z licytacji niżej wymienionych ruchomości: 1 aparat projekcyjny marki „Pathe“, 10 świec gromicznych, 30 tub pasty do zębów, 50 kg karbolineum, 1 kasa automatyczna, 100 kg oleju cylindrowego w beczce, 200 litrów oliwy samochodowej, 105 szczotek do zamiatania trzcinowych, 35 szczotek włosiennych, 50 szczotek ręcznych, 1 waga chemiczna, i 2 puszki oleju przenikającego, oszacowanych na łączną sumę 1.398 zł. 50 gr.

Zajęte przedmioty można oglądać dnia 2 października 1937 r. od godz. 9,30 do godz. 10-ej w lokalu p. Koczwary Ildefonsa przy Rynku Nr. 17 w Brodnicy.

Kierownik Działu Egzekucyjnego
(—) **Jaszczerski,**
sekr. adm.

Zwózki
przeprowadzki
wozami meblowymi
Przechowywanie
magazynowanie we własnych jasnych, zdrowych magazynach
Wykonuje najtaniej
Ludwik Szymański
firma egzystuje
1912 25 1937
25 lat istnienia to lata solidnej i uczciwej pracy
Toruń, Żeglarska 3 tel. 1909 pryw, tel. 1549. (4710C

HURT DETAL
DYKTY
we wszystkich rozmiarach i jakościach
poleca najtaniej
Skład Drzewa i Hurtownia Dykt
Toruń
Czerwona Droga nr. 23.
telefon 1518
obok Domu Społeczn. 6659

Trykotaże
solidnie wykonuje Wytwórnia Sabiny Szeflerowej Toruń, Mostowa 32, II piętro tel. 2212. 6401C

3-pokojowe
mieszkanie z wygodami (łazienka), słoneczne, na Matejki do wynajęcia. Wiadomość od godz. 12—14, Toruń, ul. Mickiewicza 41, m. 3. 6500

Piecyk gazowy
do pieczenia tanio sprzedam Toruń, Moniuszki 27 m. 5. 275C

Pokój umeblowany
frontowy z oddzielnym wejściem od zaraz. Toruń, Moniuszki 27 m. 5 275C

GDYNIA

Szlachetne tynki
własnej wytwórni do nabycia w każdej ilości. Polecamy również tynki myte, sztuczny granit we wszystkich kolorach znany ze swej dobroci naszej fabrykacji. Do nabycia również marmurki do lastrica — biały, zielony, czarny, czerwony, żółty, serpentyna carara, stopnie lastricowe. Adres „ELEWACJA“ Gdynia, Morska 49, telefon 22-73. Biuro sprzedaży betonu Adamas. Poszukujemy reprezentantów. Oddział Toruń, ul. Mostowa, 11. tel. 26-05. — Bydgoszcz, Archit. P. Wawrzon, ul. Długa 22, telef. 34-13. 3557

Ekspedientka
z branży kolonialnej potrzebna od zaraz. Oferty kierować do „Gazety Morskiej Ilustr.“ Wejherowo, pod 250. 6662Mk

Wartość
Pańskiego DOMU wzrośnie jeśli
otynkuje
go Pan szlachetną aprawą fasadową

najwyższej klasy **marki:**
LITOZYT
Sztuczny kamień, żwiry, materiały do TERAZZA. 5180
Gdynia, Św. Jańska 49, tel. 20-49.
Poszukiwani rejonowi przedstawiciele.

Okazyjnie
sprzedam dobrze prosperującą kawiarnię-jadłodajnię wraz z mieszkaniem, w śródmieściu Gdyni, z powodu wyjazdu, cena 5.000 zł. Oferty do „Gazety Morskiej Ilustr.“ pod 937.

Beczki
od smoły i oliwy w każdej ilości kupujemy 666
Zakłady Przemysłowe
M. Krenski Sp. z o. o.
tel. 2630 — Gdynia ul. Gdańska 15

Książkowy
bilansista-bankowiec, władający polskim, niemieckim i francuskim — długoletnia samodzielna praca w kraju i zagranicą szuka posady. — Zgłoszenia do administracji pisma. 6665M

Sprzedamy:
2 stojące agregaty parowo-elektryczne składające się każdy z maszyny parowej fabrykatu Skoda o sprawności 250 KM z kondensacją natryskową bezpośrednio sprężoną z generatorem prądu zmiennego 3-fazowego 2000V 170 KVA fabrykatu B. B. C. 214 obr./min. 2 cylindry. Rok budowy 1910 i wzbudnica 5 KW 45 V. Informacje: WOMELA, Gdynia, Św. Jańska 49, tel. 20-49.

Żądać wszędzie.

(NIE FARBA)
przywraca **SIWYM WŁOSOM PIERWOTNY KOLOR**

ARTYKUŁY
kanalizacyjne i sanitarne
Urządzenia kąpielowe
poleca tanio
P. Tarrey, Toruń
Tel. 2093 St. Rynek 23
5937

Radio detektory
czułe głośniki
radio-sprzęt, żarówki
najtaniej poleca
ELEKTRO-RADIO
Toruń, Piekary 22. 6135C

Blachy cynkowe
Rury kanalizacyjne
Łazienki
Okucia do pieców
Narzędzia
Metale
poleca
Z. Stamm, Toruń
Kopernika 45, Telef. 26-10 6658Ck

Kupiłem
z likwidacji wiele mebli, sprzedaję 50% taniej. Proszę skorzystać póki zapas starczy. — Skład Mebli Toruń, ul. Prosta 5. 4593C

MEBLE
Bracia Tews
TORUŃ, MOSTOWA 30
6154

Zgubiono
złoty zegarek damski, niedziela 26 września, wieczór, ulice Bydgoska—Szopena—700-Lecia. Nagroda 20 złotych. Oddać Towarzystwo Krajoznawcze Ratusz. 6630

Futra
wszelkiego rodzaju, najsolidniej wykonuje przodujące, najpopularniejsze na Pomorzu kuśnierstwo Stanisław Rudak, Bydgoszcz, Dworcowa 70 (narożnik ul. Matejki), telefon 19-05

Motocykl
Rudge-Sport 500 w dobrym stanie do sprzedania, 700 zł.
Emil A. Baus,
Gdańsk, Gr. Gerbergasse 6-7
6661Gd

Poszukuję
od zaraz silnego, młodego mężczyzny, który zna wszelkie prace rolnicze. Zgłoszenia z dobrymi świadectwami kierować M. Boldt Janowo p. Gniew 6581 T

— A teraz, chłopcy, wasz występ.
— Ależ niemożliwe, moja tylna część ma tremę.

OGŁOSZENIA:

wiersz milimetrowy na stronie 7-łamowej	0.20 zł
w tekście na pierwszej stronie	1.00 zł
w tekście na drugiej i trzeciej stronie	0.80 zł
w tekście na dalszych stronach	0.50 zł

Drobne za słowo 15 gr. Pierwsze słowo i wyrazy tłustym drukiem liczymy podwójnie.
Za ogłoszenia sądowe i urzędowe w drobnym składzie 25 proc. drożej.
Dla poszukujących pracy i nekrologi 25 proc. zniżki.
Komunikaty 50 gr za wiersz.
Za ogłoszenia skomplikowane i z zastrzeż. miejsca 20 procent nadwyżki. W W. M. Gdańsku cennik ogłoszeniowy jest identyczny z cennikiem dla Polski, z tem jednak, że rachunki mogą być regulowane w guldenach gdańskich na podstawie notowań Giełdy Gdańskiej z dnia poprzedzającego dzień wpłaty.

ABONAMENT MIESIĘCZNY WYNOSI:

W ekspedycji miejscowych agencyj	2.00 zł
Z odnoszeniem do domu	2.20 zł
Przez pocztę z odnoszeniem do domu	2.40 zł
Pod opaską	4,50 zł
W Gdańsku przez pocztę . 2.32 gd; przez gońca	2.00 gd
W Gdańsku z odbieraniem w administracji wprost	1.75 gd
Zagranicą	4.00 zł

W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą (np. przeszkody w zakładzie, strajki) Administracja nie odpowiada za niedostarczenie pisma.

Redaktor odpowiedzialny:
WACŁAW WYTYK, Toruń, ul. Bydgoska 56.

UWAGI:

Ogłoszenia drobne przyjmujemy wyłącznie za gotówkę. Najmniejsze ogłoszenie drobne liczymy za 10 słów. Ogłoszenia drobne przyjmujemy jedynie do 50 słów, powyżej — liczymy według rozmiaru. Zastrzeżeń miejsca dla ogłoszeń drobnych nie przyjmujemy, dla innych tylko wówczas, gdy za takie zastrzeżenie zostanie zapłacona przewidziana w cenniku 20 proc. nadwyżka. **Omyłki**, które zasadniczo nie zmieniają treści ogłoszenia, nie upoważniają do żądania zwrotu gotówki, ani też nie zobowiązują Administracji do bezpłatnego powtórzenia ogłoszenia. **Uzasadnione reklamacje** będą uwzględniane o ile zostaną wniesione do dni 8-miu od daty ukazania się ogłoszenia, lub od daty otrzymania rachunku. Przy sądowem ściąganiu należności rabat upada. Za terminowy druk i przepisane miejsce ogłoszenia Administracja nie odpowiada.
Czcionkami Pomorskiej Drukarni Rolniczej S. A. w Toruniu.

Redaktor odpowiedzialny za sprawy W. M. Gdańska: **Wilhelm Grimsmann**, Gdańsk, Kassubischer Markt 21, I. p. — Redaktor odpowiedzialny na Bydgoszcz: Józef Kretowicz Bydgoszcz, ul. Dworcowa 25 I. piętro. redaktor odpowiedz. na Gdynię: **Wiktor Mielnikow**, Gdynia, ul. Min. Kwiatkowskiego, gmach „Paged'u“. — Redaktor odpowiedzialny na Grudziądz: Franciszek Myśliński Grudziądz Plac 23 Stycznia 10, I. — Redaktor odpow. na Tczew: **Alojzy Kuzio** Tczew, Kościuszki nr. 1. — Redaktor odp. na Rypin: Zygmunt Bartelki — Rypin, Warszawska 13 tel. 97 — Lipno: „Astoria“, Kościuszki 7 Franciszek Majewski — Brodnica: **Zygmunt Bartelki**, ul. Mazurska 27, m. 5. **Wydawca: Spółdzielnia Wydawnicza „Gryf“ z odpow. działami w Toruniu. Za ogłoszenia odpowiada Administracja.**